Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Гарсамнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 231 (13720) | 1974 оной октябриин 2, среда | Сэн 2 мүнгэн

ТОДОРХОЙЛХЫ ЖЭЛЭЙ ГАБШАГАЙ АЛХАМУУД

РЕСПУБЛИКЫН ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭҺЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ

ЭЛЭҺЭН ДЭЭ ЗААБОЛ ХҮРЭХЭ

...амарай паар ехээр ха... урдихэ гэһэн Зага... аймагай «Гигант», ...ан-Үдын аймагай ...» колхозой механиза...нуудай гаргаһан үүсхэ... һайшаан дэмжэһэн ...ужба» колхозой тракто...стнууд бүхыдөө 2.500 гек... намарай паар хахал... абаһан уялгаяа сүм ...гэбэ.

...э ажахын поли дээрэ ...бүри 20 тракторист ...арай паар хахалхаяа га... юм. Эдэнэй дундаһаа ...эй дүнгөөр түрүү меха...тор Виктор Бадмаев мү...ндэ илажа гараһан ...

...э үдэрнүүдтэ колхозой ...изаторнууд үшөө 1.000 ...арта намарай паар ха...аар дээшэлүүлэгдэһэн ...а абаад, тэрэнээ нэрэтэй ...эйгээр бэелүүлхын тү...эрмэлзэнэ.

Ц. БАБУШЕЕВ.

...агта.

УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭЭД...

Таряа хуряалгын үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдажа байхын хажуугаар һолоомо суглуулжа, һүрилхэ, намарай паар хахалха хүдэлмэри түлэг дундаа үнгэржэ байнхай. Хамниин совхозой С. Шойдоповой эрхилдэг отделенидэ Бадмажаб Хандуевай хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдамал звено ургаса хуряалгын эхилхэһээ хойшо поли дээрэхи һолоомо суглуулжа захалһан юм. Һүүлэй мэдээгээр, эдэнэр горитой ехэ поли һолоомонһоо сэбэрлээ. Тус звеногой һүүл даран ябадаг тракторнстнууд Дымбрен Дарижапов. Дашинима Раднаев гэгшэд «ДТ-75» түхэлэй тракторааран намарай паар хахалжа, ерэхэ жэлэй баян ургасын үндэһэ һуури табижа байнхай. Һаяын дүнгөөр эдэ механизаторнууд сентябриин 25 болотор 600 гектарта намарай паар хахалха уялгаяа дүүргээд, энэ ажалаа үргэлжэлүүлһэн зандаа.

Б. ЖАНЧИПОВ.

Захаамин.

ТООГ ДЭЭРЭ ТУХАГҮЙ

Ороо һо таряа ургуулжа, аймаг доторoo нэгэнтэ бэшэ суурхаһан «Заганский» колхозой таряашад эдэ үдэрнүүдтэ туха сүлөөгүй ажиллана. Сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, ургуулһан таряагаа сүм хуряажа абахын тула, мүн ороо һоёо гутаангүй сэбэрлэхын тула шангаар тэмсэжэ үргэлжэлһөөр. Мүнөөдэрэй байдалаар Сулхарын таряанай тоог дээрэ 30 мянга шахуу центнер таряан суглуулагдажа, үрэһэ хүрэнгын ороо һон түлэг сэбэрлэгдэжэ байна.

Иимэ халуун хаһада тоогые даагша Минай Родионов бүришье һаа сүлөөгүй. Тэрэ эндэхи ажалаа таһалдуулангүй ябуулхын тула хүдэлмэришэдэйнгөө, ажал һайнаар эмхидхэнэ. Шэнэ ургасын ороо һо сэбэрлэхэ, хатааха, илгаха ажалда тоогой хүдэлмэришэд М. Филиппоза, У. Мальцева, Е. Калашников, К. Иванов гэгшэд онсо шалгарна. Таряанай тоог дээрэхи хүдэлмэри үдэрһөө үдэртэ эршэдэнэ.

М. ЦЫРЕНОВ.

Мухар-Шэбэр.

ШАЛГАРАГШАД ОЛОШОРНО

Энэ жэлэй хабар бүхыдөө 4.052 гектарта ороо һото ургамалнуудые тариһан «Победа» колхозой механизаторнууд таряа хуряалгаяа эмхитэйгээр ябуулжа, түргэн болзорто үнгэргэхөөр оролдожо байнад. Үсэгэлдэрэй мэдээгээр, тус ажахын механизаторнууд ургаса хуряалгаһа сүм дүүргэхэ дүтэлбэ гэхэ гү, али һүүлшынгээ гектарнуудай шэнинсэ хадажа захалба.

Алтан намарай хэшэг суглуулгада үнинэй комбайнернууд Цокто Лыгденов, Санжи Гончиков гэгшэд үдэрэйнгөө даабари холо үлүүлжэ эрхимлэнэ.

Л. ГОНЧИКДОРЖИЕВ.

Яруунын аймаг.

Даабаряа 120 процентээр

...ктябрь һарын эсэслэхэ ...газаа хүйтэрхэдэ, Хил... колхозой механизатор... намарай паар хахалха ...эрээ улам түргэдхэбэ. ...ажахын трактористнууд ...ёһоор 1.000 гектар... намарай паар хахалха ...1.500 гектарта хүргэ... уялга абаһан юм. Һая... мэдээгээр эндэ 1.000 га... гектарта намарай паар ...гдаа.

Мүнөө колхозой поли дээрэ бүхыдөө 8 трактор, тэрэ тоодо «К-700» түхэлэй 2 трактор һаадгүй хүдэлгэгдэнэ. Эдэ хүсэтэ хүлэгүүдые жолоодогшод А. Цыбиков, Г. Цыренов гэгшэд халаанайнгаа нормо 111—120 процент дүүргэжэ, мүрысөөндэ онсо шалгарна.

Н. ГАЛДАНОВ.

Баргажан.

ҮРЭҺЭЕЭ БЭЛДЭНЭ

Зэдын аймагай «Мир» колхоз энэ жэлэйнгээ ургасын хахадые хуряажа, 30 мянга гаран центнер ороо һо тоогуудта оруулаа. Ороо һоной орожо эхилһэнһээ хойшо ерэхэ жэлэй тарилгын үрэһэ хүрэнгэ бэлэдхэгдэжэ эхилбэ. Тэдэнэй 5 мянга гараниинь буртаг холиһоо сэбэрлэгдэжэ, 2000 центнер нэгэдэхи классай үрэһэн бэлдэгдэбэ.

Мүн 100 центнер хоёрдохи классай ешмээн, 300 ц. обёос, 100 ц. горох сэбэрлэгдэжэ, үрэһэндэ бэлдэгдээ. Бэлдэгдэһэн үрэһэн тарилгын шанарта хүргэгдэнэ. Энээнэй шанарые хинан шалгажа, зүбөөр хадагалха тухай үрэһэ хүрэнгэ бэлдэхэ мэргэжэлтэй агроном В. Ш. Цыренов саг үргэлжын оролдолго гаргана. Үрэһэ абахаар таригдаһан полинуудай ургаса ами аминдаа буулгагдаад, тэдэнэй класс, хэдыдэхи жэлээ таригдажа байһыень элирүүлхын тула шалгагдана.

Доодо-Бургалтайн отделениин Харабуусанай тоог дээрэ таряа сэбэрлэхэ, үрэһэ бэлдэхэ хүдэлмэри илангаяа һайнаар табигданхай. Эндэхи бүхы хүдэлмэриие Дагба Банзаракцаев эрхилжэ, машинист Владимир Менжиков «ЗАВ-10» гэжэ таряа сэбэрлэдэг, хатаадаг агрегат хүдэлгэнэ. Тус отделениин тоог дээрэ 4000 центнер 1-дэхи классай шанинсын үрэһэн бэлдэгдээ юм.

Мүн Зэлтэрын отделениин тоог дээрэ тодхогдоһон «ЗАВ-20» агрегат һаадгүйгөөр хүдэлнэ. Энээнһээ гадна, «ОС-4.5» гэһэн таряа сэбэрлэдэг 3 машина, хамта дээрээ 25 хүн гурбан отделениин тоогууд дээрэ хоёр халаанда ажаллана.

Колхоз энэ жэл 14700 центнер үрэһэ бэлдэхэ түсэбтэй юм. Энээнээ өөһэдынгөө ургасаһаа бэлдээд, эдеэ хоолдо, малай тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ таряа бэлдэхэ түсэбөө дүүргэхээр бэлэн. Үрэһэ хүрэнгэ бэлэдхэлгын хажуугаар гүрэндэ таряа худалдалга зэргэ ябана. Дааб дээрэ зуу гаран тонно таряан гүрэнэй амбаарта эльгээгдэнхэй.

Таряа хуряалга, сэбэрлэлгэ, гүрэндэ худалдалга, үрэһэ хүрэнгэ бэлэдхэлгэ үргэлжэлһөөр.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

Хорниин аймагай Хүрбын совхоз 500 гаран гектар намарай паар хахалаад байна. Тус совхозой хоёрдохи отделенидэ үдэр һүнигүй дүрбэн трактор намарай паар хахална. Трактористнар Александр Чернышев, Александр Андреев, Владимир, Василий Абрамовтан халаанайнгаа нормо холо үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: механизаторнууд А. Чернышев, А. Андреев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

...ҮБЭЛЖЭЛГЭДӨӨ ТҮГЭС БЭЛЭДХЭЛТЭЙБДИ

...шье һаа, хэжэ ...ални Эхэ орондоо, ...доо аша туһатай гэ...да, али тухай омо... зүрхэ сэдьхэл...санаар гээшэб!

...рон нютаг Жаргалан... жэл хонин ажал ...далжэ байнаб. Энэ ...олон юумэ үзэгдөө. ...н гасуур жэлдэ үб...лээр дуталдажа, ...ал ургүүлжэ, зүдэ...е үзэгдэһэн байха. ...а тобир тарганаар ...ужа, гарза хорол... түлжүүлжэ, ам...гаар үнгэрһэн жэл...е олон.

... ондо манай эта... түрүүшынхеэ хурь... 100 эхэ хонин бүриһөө ...абажа, хонин бү...3 килограмм 100 ...ноохо хайшалһан, ...19 килограмм ...гээр эхэһээнь ... байнабди. Мүнөө ...рос һү, мяха, ноо... бусал зүйлнүүдые ...гээр абахын тула ...малай тоо толгойе ...шоруулжа, ашаг ...эрид дээшэлүүлхэ ...бүри хурсаар табигдана бшуу. Тиимэһээ малшан, һаалишан, хонишон бүхэн саашадаа улам харюусалгатайгаар, бүри оролдосотойгоор хүдэлхэ болоно.

Энээнтэй дашарамдуулан, ерэхэ үбэлжэлгые ямар бэлэдхэлтэйгээр угтаха байһан тухайгаа хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэлтэйб. Нэн түрүүн зун, намарай сагта хонидоо һайнаар адуулжа, таргалуулжа абахын түлөө ехэ оролдолго гарганабди. Уһалуури бэлшээри хоёрыень зүбөөр эмхидхэжэ, ханамжатай һайнаар адуулаад байхада, хонид 3—4 һарын туршада нилээд таргалдаг, һайжардаг гээшэ. Намар тэдэнээ 20—25 хоног соо бултыень искусственна аргаар үрэжүүлдэг заншалтайбди. Энэ жэл сентябриин 12-һоо эхилжэ үдэрэй 30—40 хони үрэжүүлээбди. Би өөрөө техник-үрэжүүлэгшын мэргэжэл һайн шудаланхайб. Тиимэһээ хонидоо гол түлэб 20—25 хоног соо бултыень искусственна аргаар үрэжүүлжэ дүүргэхэ байһандаа найданаб.

Үбэлэй ехэ хүйтэндэ хониднай үбһэ, зелёнко, ороо һо таряанай зүйл, минеральна тэжээл эдинэ. Энээниие хараадаа абажа, бидэ үбһэ, һолоомоёо газаагаа оруулжа байнабди. Мүнөө отарымнай хашаа соо 600 центнер һайн шанартай үбһэн сомогдонхой.

Түл абалгандаа һайнаар бэлдэхэ хэрэгтэй. Намарай урин сагые һамбаашалан, хото хорёогоо һайса дулаалжа, таһалгануудые хэжэ, хаалта, хаамагуудые олоор түхеэрнэбди. Совхознай малай үбэлжэхэ газарта 700 хониной багтаамжатай шэнэ хото барюулаа. Гэбэшье барилгын шэнэдэ найдангүй, тэрэнээ һайса шабаха, дулаалха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байнабди.

«Үргэн доронь — үбһэ, үбдэг доронь — хохир» гэһэн арадай сэсэн мэргэн үгэ бии агша. Энэмнай ямар удхатай гээшэб? Малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлһээ гадна, зөөлэн дэбдихэр — хуурай хохир хэрэгтэй болоно бшуу. Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн һаранuудта, хабарай шииигтэйшье сагта хурьгадтаа дэбдихэ хохир бэлдэжэ хадагалан-хайбди.

Манай отарынхид совхозой түб тосхоной дэргэдэ, таряалангай полиин захада үбэлжэдэг. Отарымнай захада фермэ шадарай участок бии, 20 гектарта ногоон һолоомо таригдаа һэн. Тэрэмнай мүнөө ехэ шухала болоод байна. Зарим хагсуутай үдэрнүүдтэ хонидоо энэ участогта оруулжа бэлшээнэбди.

Амжалта түгэлдэр түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэлэй жэлдэ отарынгаа зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 3,5 килограмм нооһо хайшалха уялга абанхайбди. Энэ уялгамнай үбэлжэлгэдэ ямараар бэлдэһэнһээ, үбэлжэлгые ямараар үнгэргэһэнһөө нилээд дулдыдаха байна.

Би Янжима нүхэргээ, энэ жэлдэ арбадахи класс дүүргэһэн Баяр хүбүүнтэеэ түрэл партиингаа ЦК-гай совет арадта хандаһан бэшэгые үнэн зүрхэнһөө дэмжэн, бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсон, улам эршэмтэйгээр ажаллахаар бэеэ зэһэнхэйб.

Б. ЖАМБАЛОВ,
Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой хонишон.
Сэлэнгын аймаг.

АХА ДҮҮ ЁҺОНОЙ, ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Янош Кадар түрүүтэй Венгриин Арадай Республикын партийно-правительственна делегациин хүндэлэлдэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй правительство сентябриин 30-да Кремлиин Ехэ ордон соо уулзалга эмхидхэбэ.

ВНР-эй партийно-правительственна делегациин гэшүүд, Мария Кадар болон бусад венгер айлшад уулзалгада хабаадаа.

Совет талаһаа — нүхэд Л. И. Брежнев һамгантаяа, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй министрнүүд, эрдэм ба соёлой элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, СССР-эй лётчик-космонавтнууд, сэрэгэй начальнигууд, совет олониитын түлөөлэгшэд, Москвагай предприятинуудай түрүүшүүл, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, хэдэ хэдэн министерствэнүүдэй ба албан зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд уулзалгада хабаадаһан байна.

СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор, журналистнууд айлшадай дунда бии байгаа.

Уулзалгын эхилхын урда тээ Венгриин Арадай Республикын, Советскэ Союзай гүрэнэй гимннүүд гүйсэдхэгдэбэ.

Уулзалга хани халуун, үнэн зүрхэнэй, аха дүү ёһоной, хани барисаанай оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

ШЭНЭ hОНИН

СОВЕТ-ВЕНГЕР ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ДҮҮРЭБЭ

Совет-венгер хөөрэлдөөнүүд сентябриин 30-да Кремль соо дүүрэбэ.

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. А. Суслов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. К. Байбаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-һээ ВНР-тэ байдаг элшэн сайд В. Я. Павлов;

венгер талаһаа — ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадар, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Е. Фок, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВСРП-гэй ЦК-гай секретарь К. Немет, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, «Таршадалми Семле» журналай ахамад редактор В. Бенке, ВСРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. Хусар, ВСРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, ВНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Ф. Пуйя, ВСРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, ВНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Д. Рапаи хөөрэлдөөндэ хабаадаа.

Советскэ Союзай Коммунис партиин, Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин хоорондохи аха дүү ёһоной харилсаа холбооe саашадань гүнзэгырүүлэн бэхижүүлгэдэ хабаатай, социализм ба коммунизм байгуулгын мүнөөнэй шатын эрилтэнүүдые хараада абажа, совет-венгер аша үрэ ехэтэй харилсаае хүгжөөхэ, улам һайжаруулха хараа шэглэлдэ хабаатай олон асуудалнуудые совет венгер хүтэлбэрилэгшэд зүбшэн хэлсэбэ.

Уласхоорондын шахардуу байдал саашадань һуларуулхын, бүгэдэ ниитын эб найрамдал, арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдээ социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудтай, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдтэй харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ асуудалнуудаар хоёр тала һанамжануудаа хэлсээ.

Хоёр талые һонирхуулдаг бусад асуудалнууд хаража үзэгдэһэн, Совет-венгер хамтын коммюнике зүбшэгдэһэн байна. Тэрэнэй текст толилогдохо.

Хөөрэлдөөнүүд аха дүү ёһоной хани барисаанай, үнэн зүрхэнэй, зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар адли һаналтай, хараа бодолтой байлгын оршон байдалда үнгэрбэ.

(ТАСС).

ВНР-эй ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИ МОСКВАҺАА МОРДОБО

ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Янош Кадар түрүүтэй Венгриин Арадай Республикын партийно-правительственна делегаци эрэһэн хэрэгээ амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Делегациин гэшүүд: ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ене Фок, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВСРП-гэй ЦК-гай секретарь Карой Немет, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, «Таршадалми Семле» гэжэ журналай ахамад редактор Валерия Бенке, ВСРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Иштван Хусар, ВСРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, ВНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Фридьеш Пуйя гэгшэд сентябриин 30-да нютагаа бусахын тула Москваһаа мордоо.

Социалис Венгриһээ ерэгшэ айлшадай дабшаһан ниислэл хотын үйлсэнүүд, проспектнүүд ВНР-эй ба СССР-эй гүрэнэй тугуудаар, Советскэ Союзай болон Венгриин Арадай Республикын аха дүү арадуудай хэтэ мүнхын, эблэршэгүй бата хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан уряануудтай транспарантнуудаар шэмэглэгдэнхэй байба. Ниислэл хотын олон мянган зон делегациин ябаһан замдань хани халуунаар амаршалаа.

ВНР-эй ба СССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэһээ Венгриин партийна, гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. А. Суслов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Ф. А. Сурганов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор Н. К. Байбаков ба М. А. Лесечко, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд, СССР-эй министрнүүд Н. С. Патоличев, Н. А. Щёлоков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр С. Г. Лапин, С. А. Скачков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Московско областной комитедэй нэгэдэхи секретарь В. И. Конотоп, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. Н. Родионов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-һээ ВНР-тэ байдаг элшэн сайд В. Я. Павлов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо С. К. Цвигун, гражданай авиациин министрэй нэгэдэхи орлогшо А. Н. Катрич, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагшын орлогшо Г. А. Киселев, СССР-эй МИД-эй протокольно таһагые даагша Д. С. Никифоров болон бусад тушаалтад үдэшэбэ.

ВСРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, ВНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Дьюла Рапаи (ВНР-эй партийно-правительственна делегацида оролсоһон) аэродром дээрэһээ үдэшэлсөө. Тэрэшэлэн В. И. Брежнева делегациие үдэшэлсэбэ.

Гурбан янзын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй — ябаган сэрэгшэдэй, лётчигуудай, морягуудай хүндэлэлэй харуул ниидэлгын талмай дээрэ жагсаагдаа.

ВНР-эй партийно-правительственна делегациин толгойлогшо Янош Кадар хүндэлэлэй харуулай начальнигай рапортые абаба. ВНР-эй ба СССР-эй гүрэнэй гимннүүд гүйсэдхэгдөө.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Я. Кадар совет сэрэгшэдэй жагсаалай урдуур дабшан гараба. Аэродром дээрэ ерэһэн Москвагай ажалшадай олон тоото түлөөлэгшэд Янош Кадарые, Социалис Венгриин бүхы түлөөлэгшэдые хани халуунаар, үнэн зүрхэнһөө амаршалба. Совет-венгер хани барисаанай, Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин хүндэлэлдэ, аха дүү венгер арадай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан уреэлэй үгэнүүд дуулдана. Венгер ханинарта баглаа сэсэгүүд барюулагдаа.

Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин, М. А. Суслов болон бусад совет нүхэд ВНР-эй партийно-правительственна делегациин гэшүүдтэй хани халуунаар, аха дүүгэй ёһоор амаршалалсан тараба.

* * *

ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Янош Кадар һамгантаяа КПСС-эй ЦК-гай уряалаар Советскэ Союзда амаржа эхилээ.

(ТАСС).

А. Н. КОСЫГИН НДРЙ-гэй Премьер-Министртэй хөөрэлдэбэ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Советскэ Союзда амаржа байһан Национальна фронтын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Йеменэй Арадай Демократическа Республикын Премьер-Министр, обороной министр Али Насер Мухаммедтай сентябриин 30-да уулзажа хөөрэлдэбэ.

Эб найрамдалай, социальна дэбжэлтын түлөө, империализмда ба хархис хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэгшэ хоёр талын хараа бодолой адли байһанай үндэһөөр Советскэ Союзай, НДРЙ-гэй харилсаа холбооe саашадань хүгжөөхэ асуудалнууд хани ёһоной, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ. Дүтын Зүүн зүгтэхи, тодорхойлон хэлэбэл, Аравиин хахад аралай урда хубидахи байдал тухай һанамжануудаа зүбшэн хэлсэбэ. 1967 ондо булимтаран эзэмдэгдэһэн араб бүхы газар нютагуудһаа Израилиин сэрэгүүдые сүм гаргаһанай, Палестинын араб арадай үндэһэн эрхэнүүдые хангаһанай үндэһөөр Дүтын Зүүн зүгэй асуудалые гуримшуулан шиидхэхэ гэдэг араб арадуудай хүсэлэл оролдолгонуудые дэмжэхэ, туһаламжа үзүүлхээр эрид шиидэнхэй байһанаа мэдүүлээ.

Орон дотор түрүү үзэлтэй социально-экономическа хубилалтануудые хэхэдээ, Аравиин хахад аралай урда хубидахи байдал һайжаруулхадаа, Йеменэй Арадай Демократическа Республика Советскэ Союзай зүгһөө туһаламжа, дэмжэлгэ абажа шадаха гэжэ А. Н. Косыгин хэлэбэ.

НДРЙ-тэй һанал нэгэтэй, хани барисаатай байха хараа бодол шууд баримталдагайнь түлөө Али Насер Мухаммед КПСС-эй ЦК-да, Совет правительствада баяр баясхалан хүргөө.

(ТАСС).

А. А. Громыкын Польшодо ерээд байһан тухай

ВАРШАВА. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Ольшовскотой сентябриин 30-да ПНР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ уулзаба.

Уулзалга хани халуун, нүхэд ёһоной оршон байдалда үнгэрөө.

Тамбовско, Сумска областьнуудай таряашадай ажалай илалта

Тамбовско областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, гүрэндэ таряа худалдаха арадай ажахынгаа гүсэбые дүүргээ. 1112 мянган тонно таряан Эхэ оронойамбаарта хаагдаба. Хүрпэ болохо ургамалнуудые гүрэндэ худалдаха түсэб дүүргэдээгүй. Ороо һо таряа гүрэндэ тушаажа үргэлжэлһөөр. Ерэхэ жэлэй хабарай тарилгада элбэг хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэеэ областиин бүхы колхоз, совхозууд хааһан байна.

Ургасаяа хуряажа шэрэхэдэнь, промышленностиин, транспортын ба барилгын предприятинууд областиин таряашадта ехэ туһа хүргэбэ.

* * *

Сумска областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, газар таряалангай продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилхын, бэлэдхэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, ургаса хуряалгаяа эмхитэйгээр үнгэргэжэ, таряа гүрэндэ худалдаха социалис уялгануудаа дүүргэһэн байна.

Областиин ажахынууд 550 мянган тонно таряа бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагаа. Областиин колхоз, совхозуудһаа эды шэнээн ороо һо таряан түрүүшынхеэ тушаагдаба. Гэршүүхэ, бобово ургамалнуудые, хара таряа гүрэндэ худалдаха түсэбүүд дүүргэгдээгүй. Таряа гүрэндэ тушаажа үргэлжэлһөөр.

(ТАСС).

Совет гүрэнэй делегациин Финлянди ошохо болоһон тухай

СССР-эй ба Финляндиин хоорондохи эблэрэлгэ тухай хэлсээнэй баталагдаһаар 30 жэлэй, «Финлянди — Советскэ Союз» гэжэ бүлгэмэй байгуулагдаһаар 30 жэлэй ойн һайндэрнүүдтэ хабаадахаяа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный түрүүтэй Совет гүрэнэй делегаци Финляндиин Республикын Президент У. Кекконенэй уряалаар байгша оной октябрь һарын тэн багта Финлянди ошохо болобо.

(ТАСС).

СССР-эй Ленинскэ, Гүрэнэй шангуудые олгодог комитедүүдһээ

1975 ондо СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохын тула табигдаха зохёол бүтээлнүүд байгша оной декабриин 15 болотор абтаха гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Эрдэм, техникын талаар СССР-эй Ленинскэ Гүрэнэй шангуудые олгодог комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Литература, искусство ба архитектурын талаар СССР-эй Ленинскэ, Гүрэнэй шангуудые олгодог комитет мэдээсэнэ.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

УРМАШУУЛГЫН АША ҮРЭ

Ойморой совхозой Инкинэй гахайн фермые даагша Татьяна Ивановна Бархатовагай гэртэнь гэр бүлынь фото-зурагуудтай хамта торгон лентэ дээрэ хадаһан томо медаль үлгөөтэй байдаг. «Мэргэжэлээрээ шалгарагша» гэһэн үгэнүүд тэрээн дээрэнь барлаатай. 1971 ондо хүдөө ажахын түрүүшүүлэй аймагай зүблөөн дээрэ тэрэ медаль Бархатовада барюулагдаһан бэлэй.

Медальтай хамта ямар нэгэн мүнгэн шан абаа һэн гүт гэжэ Татьяна Ивановнаһаа һонирхон асуубаб. Тэрэ бага бодолгодо абтаха зуураа:

— Һананагүйб, тэрэ гэһээр гурбан жэлһээ үлүү саг үнгэршөө ха юм даа, — гэжэ сэхэ руунь хэлээ һэн.

Гэхэ зуура, тэрэ шагнал яажа абаһан ушараа Бархатова огто мартадаггүй. Уран гоёор шэмэглэгдэһэн аймагай Соёлой байшангай зал, нэрьемэ альга ташалган, сэсэгүүд. Барагдашагүй амаршалганууд... Энэ эхэнэр лаб лэ үшөө олон жэлдэ тэрэ баяр жабхаланта һайндэрые сэдьхэжэ ябаха байха.

Би хожом лаблаа һэм. Тэрэ медальтай хамта горитойхон лэ мүнгэн шан барюулагдаһан байгаа. Теэд тэрээн тухай Бархатовагай мартажархиһыень гайхахашье юумэн үгыл даа. Хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөхэ тухай парти ба правительствын үзүүлһэн халуун анхаралай ашаар Буряад ороной олонхи колхоз, совхозуудай экономиконь нилээд бэхижээ. Малшад болон механизаторнууд жэл бүхэндэ салин хүлһэн дээрээ горитойхон хэмжээнэй нэмэлтэ түлбэри абана, түрүүшүүлдэ зорюулагдаһан мүнгэн шан балай ехэ ушарал болонгүй үнгэршэжэшье магад. Харин магтаал шагналай хүсэн онсо удха шанартай байна. Гэхэ зуура, моральна ба материальна урмашуулгын хоорондо, ямар нэгэн илгаа гаргадаг ушар бии. Вымпел, Хүндэлэлэй грамота — моральна, шан, үнэтэй бэлэг — материальна урмашуулганууд болоно. Гэхэтэй хамта, үнөөхи түхэригэймнай мүн моральна үнэ сэнтэй байһые мартадаг шуу. Хэрбээ материальна талаараа болоо хадаа зуун мүнгэнтэй адли сэнтэй байбашье һаань, харин түхэригэй моральна сэндэнь угаа наринаар, бодомжотойгоор хандахаар лэ хаш. Юунэй түлөө ямар түхэл маягтай шан, ямар эрхэ байдалда хүн абанаб гэхэшэлэн энээндэ хамаатай хамаг юумэн өөрын удха шанартай байна бшуу.

Нэгэ жэшээ дурдаһуу. Хоёр жэл болошобо. Мухар-Шэбэрэй аймагай хонишодой нэгэ эрхим бригадын байрладаг Булаг гэжэ газарта хүрэжэ ерэбэб. Танилсаһаншье дары тэдэнние шагналаар сэдьхэлыень хүндөөһэн ушар тухай түрүү хонишод гомдол бариба. Үнэхөөрөө ёһотоор лэ тэдэнние гомдохооһон байгаа. Социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор булта хонишод үнэтэй бэлэг абаа. Баяр ёһололой оршон байдалда бригадын гурбан гэшүүдтэ тус тустань костюм барюулаа һэн хаш. Үнэтэйшье, һайншье. Харин нэгэндэньшье тэрэнь таарабагүй.

— Ёһотойл наада энеэдэн болоо һэн даа. Нютагаархимнай харахал бүхэндөө бэлэгээ һайрхыш даа гээд лэ һалахагүй. Тиихэдэнь бидэ тэдэнээ хансынгаа оёорто хадаглажархёо һэмди. Тэрэ бэлэг шангаа наймаалхаяа тосхон соогуураа алхалхагүй ха юмши даа, — гэжэ Астафий Иванов гомдонгёор хөөрөө бэлэй...

Кабанскын аймагай ажахынуудтахи мүрысөөнэй эмхидхэлтэй танилсаад байхада, эндэ шадамараар зохёогдоһон моральна болон материальна урмашуулгын гуримай тогтонижоһые түбхын түрүүндэ тэмдэглэлтэй. Мүрысөөнэй гурим хадаа гол ушарта урмашуулгын удха шанарые, аша үрые тодорхойлхо ёһотой юм гэжэ эндэхид тоолодог. Энэнь тон зүб. Нэгэ иимэ ушар һанаандам ороно. Нёдондо Загарайн аймагай Онохойн совхоздо һү һаалнин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй мүрысөөнэй дүнгөөр нэгэдэхи, хоёрдохи, гурбадахи шангууд барюулагдаһан байна. Тэдэнние хэн абааб? Өөрынгөө уялга дүүргэжэ шадаагүй һаалишад. Түрүүшүүлэй түйлаха зорилго энэ ажахыда оройдоо тодорхойлогдодоггүй байшюю. Бусадһаа зааха дээгүүр лэ үрэ дүн түйлаа хадаа, ямарааршье хүдэлбэл хамаагүй, шан абаха гэһэн гурим эндэ тогтоогдонхой байба. Иимэ «урмашуулгын» моральна талаар али зэргын хохидол ушаруулһыень ойлгожо ядаха юумэн үгыл.

Кабанскда түрүү һуури эзэлхэ гээшэ бэрхэтэй. Имагтал эгээл эрхим үрэ дүн түйлаһан түрүүшүүлдэ шагнал олгогдохо тухай мүрысөөнэй гурим соо тодорхойгоор заагданхай байдаг. Тэндэ заагдаһан хэмжээн хадаа заатагүй дунда зэргын хэмжээнһээ ходо дээгүүр байдаг. Харин тэрэнние дабаха гээшэ орёохон хэрэг. Хүндэлэлэй ендэр дээрэ гурбан лэ түрүүшүүл гараха ёһотой юм. Гэхэтэй хамта коллективэй гү, али ажалша хүнэй түйлаһан бишыханшье амжалта анхаралда абтангүй үлэдэггүй. Энээнние илангаяа зунай ажалай халуун хаһын үедэ эли тодоор харахаш.

Бүхы ажахынуудта механизаторнуудай мүрысөөнэй дүнгүүд үдэр бүри согсологдожо байгаа. Эрхим комбайнерай, трактористын, жаткын машинистын хүндэлэлдэ бүхы отделенинүүдтэ, полевой стануудта тусхай «Сахилгаан» үдэр бүхэндэ гаргагдадаг. Бултанһаа эрхимлэгшэдэ гэртэнь һайхан саарһан дээрэ амаршалга эльгээгдэдэг: түрэлнүүдынь ажалайнь илалтаар тэрээнтэй хамта баярлаг лэ. Табан үдэрэй дүнгөөр нэгэдэхи һуури эзэлһэн механизаторта дамжуулгын вымпел барюулагдажа, тэрэнэй хүндэлэлдэ ажалай алдар солын туг үргэгдэдэг байна. Хэрбээ бригада гү, али отделени илажа гараа һаа, бүри ехэ баяр боложо, тэрэнь илангаяа баяр баясхалантайгаар тэмдэглэгдэдэг юм.

Августын һүүл багаар партиин Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь Александр Степанович Берещинов болон «Щергинский» совхозой парткомой секретарь Георгий Петрович Новолодский гэгшэдтэй хамта Романовские щетки гэжэ хүнды өөдэ гараа һэмди. Энээнэй урда тээхэнэ Щергинскэ отделениин механизаторнууд совхоз доторoo түрүүлэн, эртын ороohото ургамалнуудые хуряажа дүүргэһэн, таряа хуряалгадаа эгээн бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаһан байгаа бшуу. Энэ һониниие «Сахилгаан» бүхы ажахы дотор тарааһан байгаа. Мүнөө илагшадта дамжуулгын Улаан туг барюулха хэрэгтэй байгаа.

— Жэл урид энэ хүндыдэ Юрий Тугаринай комбайнда түрүүшын одон зурагдаа бэлэй, — гэжэ Георгий Петрович һанаандаа оруулна.

Энэмнай ёһо заншал болошонхой. Мянган центнерэй сохигдохолоор лэ комбайнай бункер дээрэ одон зурагдажа, тэмдэглэгдэнэ. Энэнь механизатор бүхэндэ хэдышье байжа болохо. Гэбэшье түрүүшын одон ажахыда ганса юм. Тиимэһээ тэрэнние илангаяа баяр баясхалангай оршон байдалда зурадаг заншалтай.

Нарһан тужа дээхэнүүр шэнгэхэн утаан хөөрэнэ. Механизаторнууд үдын эдеэ барижа байна. Буряад ёһоор сай ууһанай һүүлээр Новолодский ажалайнь амжалтаар комбайнернуудые амаршалаад, совхозой дирекциин, парткомой болон рабочкомой зүгһөө дамжуулгын Улаан туг бригадирта барюулба. Райкомой секретарь бусад ажахынуудта тарялан дээрэхи хүдэлмэри хэр зэргэ ябажа байнаб гэжэ хөөрэжэ үгөө. Тэрэнние угаа анхаралтайгаар шагнабад. Асуудалнуудые табяа. Илангаяа хүршэ, урданһаа хойшо урилдадаг тарьяашадынь, Кабанскын совхозойхид тарягаа хэр зэргэ хуряажа ябанаб гэжэ һонирхобо. Энэ юрэ бусын баярай хөөрэлдөөнэй боложо байха үедэ, маанадай хойноһоо тусхай автобусоор хүрэжэ ерэһэн совхозой агитбригадын гэшүүд, энэ баярта зорюулһан ханын газетэ үлгэбэ. Тиигээд концерт харуулаа.

Нэгэ дуу дуулажа байха үедэ Юрий Тугаринние хажуудань һууһан хүн ёборжо, иигэжэ шэбэнэбэ:

— Нёдондо жэл шинии одондо зорюулжа, энэл дуу дуулаа һэн бэзэ...

Юрий сэдьхэлээ ханангяар урдаһаань энеэбхилбэ. Зүб даа, тиимэ юумэн мартагдадаггүй. Мүнөөдэрэйшье уулзалгые механизаторнууд нэгэнтэ бэшэ баяр баясхалантайгаар һанаандаа оруулхал байха. Хуряалгын халуун хаһада, минута бүхэнэй тоотой үедэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд саг оложо, иимэ һайндэр үнгэргөө бэлэй гэжэ һанахал даа.

Механизаторнуудта баһа мүнгэн шан үгтэхэ байгаа. Теэд эдэнэр хүнэй хэһэн һайн юумые олониитээрээ сэгнэхэ гээшэ шан абалгын гол удхань гэжэ ойлгодог. Тиимэһээ түрүүшүүлдэ «гурбанхан солхооб» барюулхаяа яарадаг бэшэ, харин шангыень олоной урда, бүхы коллективэй хаража байхада барюулдаг гуримтай. Түрүүшүүлые шагналга үргэнөөр элишэлэгдэдэг байна. Тодорхойлбол, ургаса хуряалгын үедэ абаһан шангыень тарьяашадай һайндэртэ, тарья хуряалгын дүүрэһэн хойно барюулдаг байна. Тэрэ һайндэртэ мүрысэдэг ажахынуудһаа айлшад уригдадаг, аймагай соёлой байшангһаа артистнууд ерэдэг байха юм.

Зарим газарта урмашуулгын моральна тала тухай мартажархидаг байһаниинь халагламаар. Хаа хаанагүй боро юрьеэнэй, юрын оршон байдалда шангууд үгтэдэг (барюулагдадаг бэшэ, харин үгтэдэг байна). Дансада гараа табяад, абаха ёһотой мүнгэеэ багахан сонхоор абаад лэ дүүрээ. Хэтэржэ ерэхэдээ, юрын амаршалгашье хэлэгдэдэггүй. Тиихэдэ Захааминай аймагта тон һонин ушар тохёолдоһон байна. Түрүү хүнэй амаралтада гараад байхадань, тэдэнэй бригадын гэшүүдтэ шан үгэбэ. Тэрэ бусажа ерэхэдээ өрынгөө хубита абахые шидэбэ. Бухгалтеридэ ошоходонь, тэндэ иигэжэ хэлэбэ: «Тиигээ, үнэхөөрөөшье шан олгогдоо һэн. Теэд бидэ тэрэниетнай гэр байрын түлбэридэ оруулжархёо һэмди».

Энэмнай ямар шан гээшэб даа.

— Манай ажалай һайндэрэй һайн юумэниинь юуб гэбэл, — гэжэ партиин Кабанскын райкомой секретарь һанал бодолоо хубаалдана, — залуушуулда һайн нүлөө үзүүлнэбди. Тарьяалангай ба фермэнүүдэй ажалшадай ямар нэрэ хүндэтэй, анхарал оролдолгоор хүрээлэгдэнхэй байһые харахадаа, үхибүүднай бага балшар наһанһаа хүдөөгэй мэргэжэлнүүдэй гол шухала, ниитын удха шанартай байһые мэдэрэн ойлгожо эхилдэг. Харин энэ хүдөөдэ залуушуулые түбхинүүлэн һуурижуулха хэрэгтэ ехэ нүлөөтэй.

Аймаг дотор тогтоһон заншалай ёһоор, киносеансын гү, али уран һайханай бүлгэмэй концертын эхилхын урда тээ хүдөөгэй клубуудые даагшанарай «Энэ тэрэ суута һаалишан гү, али механизатор мүнөөдэр манай зал соо һууна...» гэжэ соносхоходоо, эдэ үгэнүүдээ нэн түрүүн залуушуулда хандуулна гээшэ. Үбһэ хуряалгын һурагшадай отрядуудые эмхидхэн байгуулха тухай комсомолой райкомой дурадхалые һайшаахадаа, партиин райкомой бюрогой гэшүүд ерээдүйнгөө халаан тухай анхаралаа хандуулһан байна. Халуун ажалай үедэ хүдөөгэй үхибүүд гараа хабсараад, гэртээ мин һуудаггүй юм. Гэбэшье урда урдын жэлнүүдтэ эдэнэр ехэшүүлэй звеногой бүридэлдэ орожо, хүдэлдэг байгаа. Тиимэһээ мүрысөөндэ мүртэйгөөр хабаададаггүй һэн. Харин мүнөө бүхы ажахынуудта һурагшадай отрядууд эмхидхэгдэн байгуулагданхай. Эдэнэртэ зорюулжа, мүрысөөнэй гуримууд зохёогдонхой. Фофановска һургуулиин һурагшадай түрүү һуури эхэлхэдэнь, эдир түрүүшүүлдэ энэ үдэрэй удаа саг соо һанагдажа ябахын тула аймагай хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа хандуулһан байгаа.

Аймагай агитбригада һурагшадай үбһэ хуряажа байһан Горбово нютаг ерэбэ. Барабанай наяраан доро отрядай командир дамжуулгын Улаан туг абаһан байна. Удаань концерт табигдаа һэн. Материальна урмашуулгаа намар болотор хойшолуулхагүй гэжэ мүн лэ шиидхэһэн байгаа: отделениие эрхилэгшын бишыхан боошхотой мед асархадань, үхибүүд амтархан эдибэ. Һүүлээрнь үхибүүд үшөө нэгэ, эгээл үнэтэй бэлэг абаа һэн. Найр зугаагай хүхинэжэ байхада, тэдээндэ зорюулагдаһан «Бүргэдэй дальбараанууд ниидэжэ һурадаг» гэһэн дуунай үгэнүүд республиканска радиогоор соносгобо.

А. СОКОЛОВ.
(«Правдын» корр.).
(«Правдын» сентябриин 30-ай номерһоо).

Буряадай АССР.

АРЬБАЛАЛТАНЬ — 3400 ПОЕЗД

БАРНАУЛ. (ТАСС-ай корр. Н. Карасев). Энэ жэлэй эхинһээ хойшо Алтайн түмэр замшадай жолоодоһон хүндэ ашаатай 25-дахи поезд Артышта станциһаа Алтайская станцида хүрэжэ ерэбэ. Дүй дүршэлтэй машинист И. П. Аладинский энэ составые жолоодоһон байна.

Мүнөө Алтайда электровозуудай, тепловозуудай хэдэн зуугаад машинистнүүд хүндэ поезднуудые жолоодоно. Жэлэй эхинһээ хойшо нормоһоо гадуур арадай ажахын 10,5 миллион тонно ашаа зөөһэн байна. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ 1,5 миллион тонноор ехэ юм. Иигэжэ эдэнэр ашаанай 3400 поезд «алмаһан» байна гэжэ экономистнууд тоолон гаргаа. Тэрээнһээ гадна, 4250 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэн, 2000 тонно тоһон алмагдаа.

ҮРЭҺЭ ХҮРЭНГЭЕЭ БҮРИН ХААБА

ВОЛГОГРАД. (ТАСС-ай корр.). Волгоградска областиин ажахынууд ерэхэ жэлэй хабарай тарилгада элбэг хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ хааба. Эдэнэр миллион үлүүтэй центнер үрэһэ бэлдээ. Бүхы үрэһэниинь һайн сортын, район райондонь тааруулагданхай. Тиигэжэ областиин ажахынууд «Саратовская-42» сортын шэниисэ, «Донецкий-4» сортын ешмээн тарихань.

МАЛШАДАЙ ЕХЭ АМЖАЛТА

Адууһа малай харууһалга, эдеэлүүлгэ һайжаруулжа, ашаг шэмыень горитой дээшэлүүлдэг Санагын совхозой малшад һүүлэй жэлнүүдтэ аймаг дотороо суутай болонхой. Тэдэнэр зунай сагта эбэртэ бодо малаа холын тунга ногоотой, һарьдаг уулын бэлшээридэ эрхим һайнаар адуулжа, шэгнүүрыень ехээр нэмээхэ, һайнаар таргалуулха баян дүй дүршэлтэй болоһон юм. Тиигэжэ энэ ажахы Эхэ орондоо ехэ шэгнүүртэй, тарган үхэр олоор тушаадаг болоо.

Тус ажахын 2600 гаран үхэр энэ оной май һарын түрүүшын хахадта Зэдын эхинэй, Тутхалтын, Сагаан-Бэлшэрэй, Ута-Голой бэлшээринүүдтэ гаргагдаһан байгаа. Холын бэлшээридэ гаргагдаһан мал харууһалха хэрэг ажалай ехэ дүй дүршэлтэй болоһон хүнүүдтэ даалгагдадаг заншалтай. Энэ шухала удха шанартай ажалай урда тээхэнэ малшадай суглаан зарлагдажа, тэдэнэй бэелүүлхэ зорилгонууд тодорхойлогдодог юм. Энэ хабартаашье тиимэ зүблөөн боложо, совхозой малшад үхэрнүүдэйнгээ толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 900 граммһаа бага бэшээр нэмээхэ зорилго урдаа табяа бэлэй. Тиихэдэ арбан гүүртын малшад зунай бэлшээриин үдэр бүри үхэр бүхэнэй шэгнүүр нэгэ килограммһаа үлүүгээр нэмээхэ социалис уялга абаһан юм.

Энэ суглаанай һүүлээр совхозой мал адуулагшадай дунда социалис мүрысөөн улам үргэнөөр дэлгэрээ бэлэй. Абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ, гүрэндөө тарган мяха ехээр тушаахын тула малшан бүхэн бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа гарган хүдэлөө. Тэдэнэр бэлшээриин газарые хирэ-хирэ болоод һэлгэжэ байгаад, үхэрнүүдтэ тэжээлэй дабһа дуран соонь эдюулхэ, уһалха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулдаг байба.

Совхозой мал адуулагшадай оролдосотойгоор, шударгы бэрхээр хүдэлһэнэй ашаар ажалай һайн үрэ дүнгүүд түйлагдаба. Хори гаран жэлэй туршада таһалгаряагүй хамтын мал ажалда хүдэлһэн Гармажап Логинов энэ зундаа баһал эрхимээр ажаллаһан байна. КПСС-эй гэшүүн Г. Логиновой даадаг гүүртэдэ хамтадаа 170 гаран хашараг адуулагдаа һэн. Тэдэнэй толгой бүриинь шэгнүүр мүнөө 350 килограммһаа бага бэшэ болгогдонхой. Үхэрнүүдэй дииилэнхи олониинь эрхим һайнаар таргалаа.

Мал адуулагша Михаил Дамбаевич Намсараев баһал һайнаар хүдэлжэ гараа. Энэ нүхэрэй даажа абаһан гүүртын

ҺАЙН ШАНАРТАЙ ПРОДУКЦИ БҮРИ ЕХЭЭР

Тимлюйн цементын заводой коллектив эрхим түрүү ажалаараа үнинһөө хойшо суурхажа байдаг. Эндэ үйлэдбэрилэн гаргагдаһан продукци ороноймнай томохон барилганууднта эльгээгдэжэ, үндэр сэгнэлтэдэ хүрэнэ. Манай заводой коллектив олохон область, хизаарнуудһаа захил абажа байдаг. Байгша он соо заводоймнай коллективэй бүтээн гаргадаг «400» маркын портланд цементдэ гүрэнэй тэмдэг олгогдоһон юм. Бидэнэр барилгын материал һайн шанартайгаар, бүри ехээр үйлэдбэрилэн гаргахын тула тэмсэнэбди.

Байгша оной эхинһээ заводоймнай коллектив эршэмтэй шангаар хүдэлжэ байна. Найман һарын даабариһаа гадуур 4700 тонно цемент үйлэдбэрилжэ барилгашадта эльгээгээбди. Продукци худалдаха даабари 70 мянган түхэригөөр үлүүлэгдэжэ, үйлэдбэридэ 88 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулагдаа һэн. Продукциин өөрынь үнэ хямдаруулһанай ашаар 30 мянган түхэригэй арьбалалта хэгдээ.

Коллективнай сентябрь һара соо бүри габшагайгаар хүдэлжэ, юһэ һарынгаа даабарие сентябриин 26-да амжалтатайгаар дүүргээд, һарын дүүрэтэр бүри ехэ продукци гаргахаар шиидэлхэйнүүд.

Клинкер галдадаг, горно цехүүдэй коллективүүд социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Эдэнэр халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, һайн шанартай продукци ехээр бүтээн гаргана. Павел Тимофеевич Елизовэй хүтэлбэрилдэг горно цехэй коллектив байгша оной эхинһээ дамжуулгын Улаан туг алдангүй абажа ябана.

Манай Тимлюйн цементын заводой коллектив саашадаа бүри габшагайгаар хүдэлжэ, барилгын материал ехээр гаргаха гэжэ эрмэлзэжэ байнһаар.

Ю. ВАРДАШКИН,
Тимлюйн цементын заводой түсэблэлгын таһагые даагша.

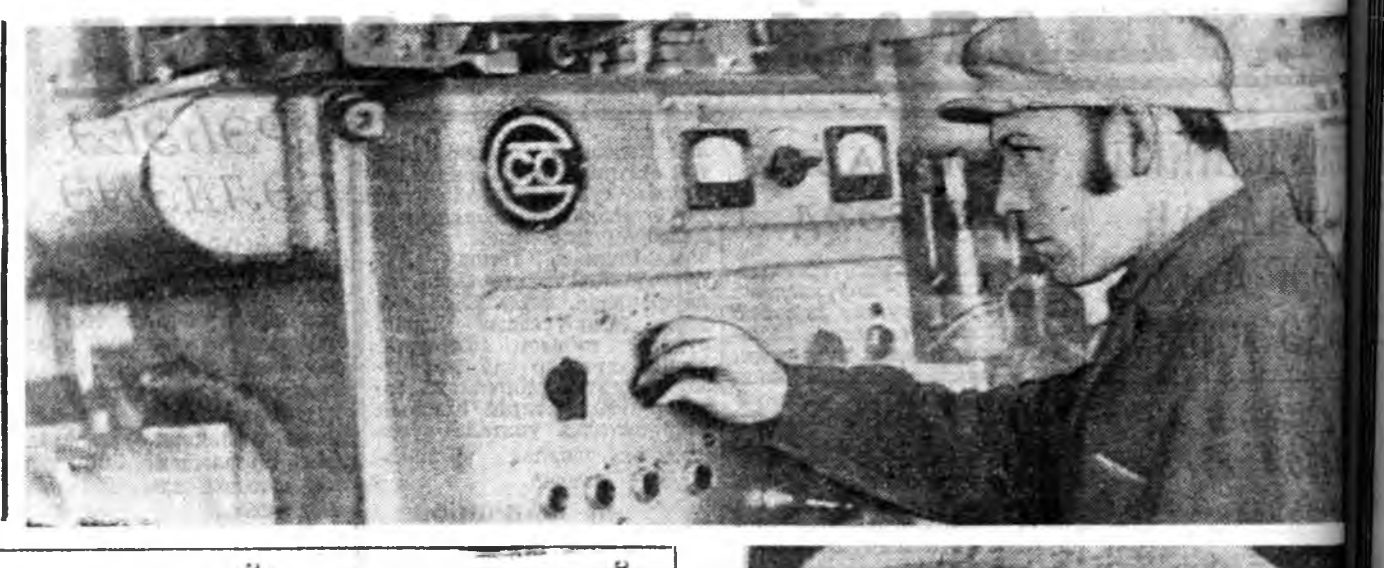

ТОДОРХОЙЛХЫ ЖЭЛЭЙ ГАБШАГАЙ АЛХАМУУД

ЗАВОД СООГОО ТҮРҮҮ

Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой коллектив трактор, машинануудые һайн шанартайгаар заһабарилжа, хүдөөгэй ажалшадай эрилтые хүсэдөөр хангаха гэжэ эрмэлзэнэ. Заводой хүдэлмэришэд мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлэн һуранад. Хүдэлмэриин хоёрдохи мэргэжэл шудална. Муу шанартай продукци гаргаһан хүдэлмэришэд нюур сахигдангүй шүүмжэлэгдэнэ. Хүдэлмэришэн бүхэн халаанай даабари дүүргэжэ, һайн шанартай продукци гаргахын тула тэмсэнэ. Шэнэ онол арга, оньһон техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

А. С. Нобагай хүтэлбэрилдэг бригадын хүдэлмэришэд тракторай тэргэнүүдтэ хэрэгтэй детальнуудые эрхим шанартайгаар бүтээжэ, олоной һайшаал магтаалда хүртэнэ. Эдэнэр мүнөө 1975 оной түсэбөөр продукци гаргана. Бригадынь гэшүүд Геннадий Суханов, Анатолий Угловский, Виктор Нелюбин гэгшэд токариин, слесариин, фрезеровщигой мэргэжэлтэй юм. Алиншье хүдэлмэрээ эрхим шанартайгаар бүтээжэ шадана.

А. С. Нобагай бригадын хүдэлмэришэдэй оролдосотой бэрхээр хүдэлдэг дээрэһээ, тракторай тэргэнүүд олоор бүтээгдэжэ, хүдөөгэй ажахынуудта эльгээгдэнэ. А. С. Нобагай хүтэлбэрилдэг бригадын хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлые халан абаһан бэшэшье олон хүдэлмэришэд амжалтатай һайнаар хүдэлнэ. Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой коллектив продукци бүтээн гаргаха һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг болонхой. Эдэнэр юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Фрезеровщик Ю. Нелюбин. 2. бригадир А. С. Нобак.

Н. ЕФИМОВЭЙ фототекст.

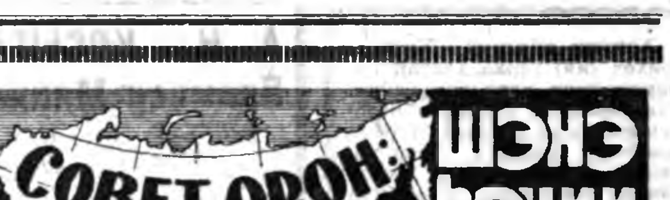

ОРОНОЙ ХАРТААБХАШАДТ

РЯЗАНЬ. (ТАСС-ай корр.). Ороной колхоз, совхозуудые хартаабха малтаха оньһон техникээр хангаха түсэбөө Рязаниин комбайн бүтээгшэд болзорһоонь урид дүүргэбэ. 5,5 мянга гаран комбайн тарьяашадта эльгээгдэһэн байна. ККУ-2 «Дружба» гэжэ олондо үргэнөөр мэдээжэ болоһон машинанууд тэдэнэй дунда бии. «Дружбаһаа» хоёр дахин шахуу ехэ бүтээсэтэй, хартаабха малтадаг ККМ-4 гэжэ комбайн хүдөөгэй ажалшадта эрхим бэлэг болоно.

Жэлэй дүүрэтэр «Рязсельмашай» тамгатай 3 мянга шахуу комбайн бүтээгдэжэ, хартаабха малтагшадта эльгээгдэхэ юм.

ЭЛИТЭ МЭДЭЭЖЭ УРАН ЗОХЕОЛШЫН ТҮРЭҺЭН ҮДЭРТЭ

РОВНО. (ТАСС-ай корр. К. Закалюк). Элитэ ехэ уран зохёолшо-тэмсэлшын түрэһөөр 70 жэлэй ойдо зорюулагдаһан шэнэ зүйлнүүд Острожско районой Вилия тосхондо Уран зохёолой — мүнхэлэлгын музей соо баярай оршон байдалда нээгдээ. Николай Островский энэ тосхондо түрэжэ, бага наһаяа эндэ үнгэргэһэн байгаа.

Островскинтоной байшангай таһалга музей таһагуудай нэгэн соо хуушан түхэлөөрөө һэргээгдэһэн байна. Тэмсэлдэ зорюулагдаһан номуудай авторай хэрэглэдэг байһан юумэнүүд энэ музей соо табигдаа. Коля Островскиин һураһан һургуулиин хуушан байшанда хүнүүд орожо, һонирхон харана.

Уран зохёолшын нютагаархид — Островскиин нэрэмжэтэ колхозой ажалшад зол жаргалтай ажаһууна. Тус ажахы бүтээсэ ехэтэй оньһон техникээр хангагданхай. Мал ажалай һайн байранууд, байшан гэрнүүд эндэ баригданхай. Николай Островскидо зорюулжа, тосхоной тэг дунда бодхоогдоһон хүшөөгэй дэргэдэ пионернүүд, комсомолшууд ерэжэ, коммунизмын илан мандахын түлөө Корчагин шэнгеэр ажаллаха тухай тангаригаа үгэдэг байна.

ТОЛЬЯТТИИН КАПРОЛАКТАМ

ТОЛЬЯТТИ. Куйбышевска область). (ТАСС-ай корр.). Эндэхи, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ азотнотукова заводто капролактам үйлэдбэрилэгдэн гаргажа эхилбэ. Энэ үйлэдбэриин дүүрэн хүсэндөө ороходонь, Тольятти капрон утаһа гаргаха 50 мянган тонно түүхэй эд жэл бүри эльгээдэг болохо юм. Мүн химигүүд жэл бүхэндэ 250 мянга гаран тонно үтэгжүүлгэ хүдөөгэй ажалшадта эльгээхэ байна.

Шэнэ үйлэдбэриин цехүүдээ проектнэ хүсэндэнь болзорһоо урид оруулха гэжэ предприятиин коллектив шиидэнхэй.

ҺУРАЛСАЛАЙ АРБАН ДҮРБЭДЭХИ ЖЭ

(Арадай университедэй һуралсалай шэнэ жэл)

Арбан гурбан жэлэй саада тээ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ гүрэнэй Буряадай багшанарай институдай дэргэдэ научно-педагогическа эрдэм шудалха Улаан-Үдэ хотын арадай университет байгуулагдаа һэн. Мүнөө тэрэ университедэй һуралсалай арбан дүрбэдэхи жэл эхилбэ.

Научно-педагогическа эрдэм гээшые олоной дунда нэбтэрүүлхэ талаар энэ университедэй габьяа ехэ.

Арадай энэ университедэй һуралсалай энэ жэл онсо оршон байдалда эхилжэ байна. Юуб гэхэдэ, энэ университедтэ 1.100-һаа үлүү хүн һуралсана. Тиихэдэ аймагуудтахи (Загарайн, Кабанскын, Сэлэнгын) гурбан факультедтэ 500 гаран хүн һурана.

Байгуулагдаад байһан үедөө энэ университет эройдоол зургаан факультет болон отделенитэй бэлэй. Мүнөө үедэ университедтэ ниитын эрдэмэй кафедра, ород хэлэн ба литературын, харинн хэлэнүүдэй, математикын, физикын, биологиин, химиин, ажалда хүмүүжүүлгын, эхин гэгээрэлэй болон бусад факультедүүд бии юм.

Үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада 900 гаран хүнүүдые университет һургажа гаргаа. Эдэнэй ехэнхинь дээдэ, дунда һургуулинуудай багшанар болон түрэлхид байна.

Һуралсалай хэшээлнүүд һарадаа хоёр дахин үнгэргэгдэнэ. Һуралсалай ямар арга онолнууд эндэ хэрэглэгдэнэб гэхэдэ, лекци, теоретическа семинар болон конференцинүүд, экскурсинууд, рефэрадуудые хамгаалга болон бусад үргэнөөр үнгэргэгдэнэ.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан арадай университедүүдэй бүхэсоюзна ниитын харалга дүрбэн жэлэй саада тээ үнгэргэгдөө һэн. Энэ харалгын дүнгөөр манай университедэй коллектив мүнгэн шанда, «Россин федерациин эрхим университет» гэһэн нэгэдэхи шатын дипломдо хүртөө һэн. Мүнөөшье манай университедэй коллектив агуу Илалтын болоһоор 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан харалгада хабаадажа байна. Манай университедэй ажал хүдэлмэридэ нилээд олон, дүй дүршэлтэй багшанар хабаадалсана. Жэшээлхэдэ, багшанар А. Б. Бураева, Л. В. Абашеев, А. Б. Цыремпилон, Л. Л. Маркова, доцентнүүд О. Г. Перфильева, Э. К. Хадаханэ, Улаан-Үдэ хотын № 1 һургуулиин директор В. И. Корытов, техническэ мэргэжэл олгодог һуралсалай управлениин методист В. И. Сумкина болон бусад арадай университедэй ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тиихэдэ мэргэжэһэн лекторнүүд, пединститудай доцентнүүд Ю. В. Абросимов, Ж. С. Сажинов, О. А. Нечаева, Г. А. Тармаев, Г. Ц. Молонов, В. П. Битуев, Б. С. Содномов болон бусад мүн лэ эдэбхитэйгээр хүдэлжэ, педагогическа эрдэм олоной дунда нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа зорюулна.

Мүн пединститудай, педучилищиин, багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай багшанар, республикын Гэгээрэлэй министерствын хүдэлмэрилэгшэд һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна.

Тиихэдэ лекцинүүдые уншалгада Улаан-Үдэ хотын дээдэ һургуулинуудай багшанар, партийна, совет органуудай хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадана.

Һургуулинуудай багшанарые идейно-политическэ талаар хүмүүжүүлгэдэ, тэдэнэй эрдэм мэдэсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ арадай университедэй үүргэ угаа ехэ. Үнэхөөрөөшье һургуулинуудай жэшээ дээрэ хараха болоо һаа, энэ эли тодо. Эрдэм мэргэжэлээр түгэс болоһон багша үхибүүдтэ ном заахадаа, хэнэйшье мэдэһээр, ехэ амжалта туйладаг ха юм.

Арадай университедэй ажал хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөөл бии. Жэшээлхэдэ, эндэ һурадаг зарим хүнүүд хэшээлдээ муугаар хандана. Хэшээлдээ ерэнгүй байха ушар яһала үзэгдэнэ. Тиихэдэ арадай түрүү университедэй дүй дүршэл манайда үшөөл багаар хэрэглэгдэнэ.

Университет өөһэдын хэблэлэй органгүй дээрэһээ бюллетень тон үсөөн гаргана.

Ажалшад зүбшэнэ, дурадхана, шүүмжэлнэ

МҮРЫСӨӨНЭЙ ЭРШЭ УЛАМ ШАНГАДХАН...

(Редакцида ерэһэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл)

Үнгэрэгшэ август, сентябрь һаранууд соо манай редакцида 600 гаран бэшэг ороһон байна. Энэмнай олон гү, али үсөөн гээшэ гү? Урда һаранудайхитай жэшээлбэл, 20—30 бэшэгээр олон. Юрэнхы дээрэнь абажа харахада, тиимэшье олон бэшэ гээд тооломоор. Хэды тиимэ байбашье һаань, эдэ бэшэгүүд республикын промышленностиин, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй, арадай интеллигенциин түлөөлэгшэнэрэй түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө үсэд шангаар тэмсэжэ байһаниие элирхэйлэн харуулна.

Буряад ороной хүдэлмэришэн анги, хүдөөгэй малшад болон таряашад бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхи түсхэлтэйгээр оролсожо, байгша ондо абаһан социалис уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхын тула ехэ оролдолго гаргана. Энээниие үнгэрэгшэ хоёр һара соо манай газетэдэ толилогдоһон тобшо мэдээсэлнүүд, томохон статья ба корреспонденцинүүд элишэлнэ. Ажалшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ, тэрэниие хүтэлбэрилхэ тушаа ажахын хүтэлбэрилэгшэд, партийна эхин организацинуудай секретарьнар болон бусад нүхэд манай газетэдэ бэшэнэ.

Августын 10-най номерто «Дүрбэн жэлэй түсэб дүүргэгдэв» гэһэн Сэлэнгын аймагай Бага-Холбоолжоной разрезэй директор Р. Даржаевай горитойхон статья толилогдоо һэн. Энэ предприятиин шахтёрнуудай дунда социалис мүрысөөнэй эмхидхэл тушаа, табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхын түлөө ажалшадай тэмсэл тухай автор тодорхойгоор бэшэһэн юм. Имагтал мүрысөөнэй ёһотоор эмхидхэгдэһэнэй ашаар энэ коллектив табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй даабариие болзорһоонь 5 һараар урид дүүргээ бшуу. Энэмнай хэзээшье омогорхомоор илалта гээшэ.

Үдэр хоногой үнгэрхэ тума табан жэлэй түрүүшүүл республика доторнай олошоржо байна. Энэ тон һайшаалтай үйлэ хэрэг мүн. Газетымнай эдэбхитэд, хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэгшэд тухай уран гоёор зураглан бэшээд, редакцида эльгээнэ. Тиимэ бэшэгүүд, зураглал ба очеркнууд бүри олошорог лэ!

Август, сентябрь һаранууд соо ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаһа байгаа. Энэ тон шухала удха шанартай хүдэлмэри гээшэ. Тиимэһээ газетымнай номер бүхэндэ тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын асуудалаар олон тоото материалнууд толилогдодог байгаа бшуу. Үнгэрэгшэ хабартаа, зунай эхеэр хура бороо багаар орожо, колхоз ба совхозуудай нилээд ехэ сабшалан, таряалан ган гасуурта дайрагдаа. Тиигэбэшье ургаһан ногоогоо, таряагаа, хаһа сагтань, шанар һайнтайгаар хуряажа абахын тула колхозникууд, совхозуудай хүдэлмэришэд социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлбэ.

Промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөөгэй интеллигенци, студентнэр болон һурагшад тэжээл бэлэдхэлгын, таряа хуряалгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, хүдөөгэй ажалшадта айхабтар ехэ туһа хүргөө. Эндэ хоёр жэшээ дурдая. Улаан-Үдын Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой коллектив тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ хабаадалсахаар 200 хүниие Хурамхаанай, Баргажанай аймагуудай колхоз, совхозуудта эльгээһэн байгаа. Тэдэнэр мүн орооһо таряа хуряалгада хабаадалсаа.

Хүдөөгэй һургуулинуудай ахамад классуудай һурагшад зунай амаралтын үедэ түрэл колхоз, совхоздоо ехэ туһа хүргэдэг һайн һайхан заншалтай болонхой. Энэ зундаашье тэдэнэр тэжээл бэлэдхэлгэдэ оролдосотой һайнаар хүдэлөө. Һурагшадай габшагай ажал тушаа мэдээсэлнүүд Түнхэнэй, Захааминай, Хоринн, Мухар-Шэбэрэй болон бусад аймагуудһаа орожо, газетэдэ толилогдоһон юм.

Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ гэжэ үшөө дахин тэмдэглэе. Энэ асуудалаар хэдэн арбаад бэшэгүүд, мэдээсэлнүүд газетэдэмнай барлагдаһан байна. Захааминай аймагай Харацайн, Хоринн аймагай Анаагай совхозуудай үбһэшэдэй звенонуудые даагшанар **Ц. Дамдинов, Е. Ринчиндоржиев** гэгшэд тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай һонирхолтойгоор манай газетэдэ бэшэһэн байха юм.

Август һарын хорёодоор республика доторнай ороохо таряа хуряалга эхилээ һэн. Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой комбайнер, СССР-эй Верховно Соведэй депутат **О. Б. Аюшеев** Буряад орондоо суурханхай. Ростовско областиин «Московский» совхозой комбайнернуудай үүсхэлые хани халуунаар дэмжэжэ, энэ намартаа 5.000 центнерһээ бага бэшэ таряа суглуулха мэргэжэлдээ залуу хүниие һургаха гэһэн үүсхэл нүхэр Аюшеев гаргаһан байна. Тэрэнэй нээмэл бэшэг газетымнай августын 22-ой номерто толилогдоо һэн.

Суута комбайнер Очир Бадмаевич Аюшеевэй энэ һайн һайхан үүсхэлые КПСС-эй обком һайшааһан байна. Тэрэнэй үүсхэлые республикымнай колхоз, совхозуудай хэдэн арбаад комбайнер ехэтэ һайшаан дэмжэбэ. Тэдэнэй һанал бодол, эрмэлзэл оролдолго тухай манай газетын хуудаһануудта оло дахин бэшэгдээ. Тиигэжэ таряа хуряалгын үедэ комбайнернуудай мүрысөөн улам эршэдэһэн байна.

Загарайн аймагай «Гигант», Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозуудай механизаторнууд трактор болон бусад техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, намарай паар һайн шанартайгаар, ехээр хахалха гэһэн үүсхэл гаргаһан байна. Тэдэнэй энэ үүсхэлые КПСС-эй обком һайшаажа, республикын колхоз болон совхозуудай механизаторнууд дэмжэһэн байгаа. Тиигэжэ намарай паар хахалагшадай дунда социалис мүрысөөн бүри үргэнөөр дэлгэрээ бшуу. Энэ шухала хүдэлмэриин ябаса тухай олохон бэшэг, мэдээсэлнүүд газетэдэ толилогдобо. Республика доторoo үүсхэл гаргаһан эдэ колхозуудай механизаторнууд абаһан уялгаяа бэелүүлжэ, ажалай шэнэ амжалта туйлаа. Энээн тухай мэдээсэлнүүд газетэдэмнай толилогдоо һэн.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай доцент Э. Раднаевай «Буряад хэлэнэй орфоэпи тухай» гэһэн томо статья манай газетын августын 7—9-нэй номернуудта толилогдоһон байгаа. Тус статья манай олон тоото уншагшад, илангаяа хүдөөгэй һургуулинуудай буряад хэлэ ба литературын багшанар һонирхон уншаһан байгаа ёһотой. Статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд, зарим дурадхалнууд тушаа өөһэдынгөө һанамжануудые бэшэхэ бээз гээд буряад хэлэ ба литературын багшанарта газетын редакци найдана.

Партийна, профсоюзай ба комсомолой органуудай, нютагай Соведүүдэй ажал ябуулга тушаа үнгэрэгшэ үе соо мүн лэ олохон материалнууд газетэдэмнай гаргагдаһан байна. Байгал-Амарай түмэр харгын барилга республикымнай Хойто-Байгалай, Баунтын амагуудта эхилэнхэй. Энэ асуудалаар манай уншагшад ехэтэ һонирходог гээшэ. Мүнөө үеын асари ехэ энэ барилга тушаа хэдэн томохон статьянууд, тобшо мэдээсэлнүүд газетэдэ толилогдоо. Заншалта болоһон «Толи», «Хонхо», Саянһаа Витим хүрэтэр» гэхэ мэтын тусхай хуудаһанууд гаража байба. Тус хуудаһануудта газетын эдэбхитэдэй олохон һонирхолтой материалнууд хэблэгдэһэн байха юм.

Үнгэрэгшэ август, сентябрь һаранууд соо редакцида ороһон бүхы бэшэгүүдые шэнжэлэн үзэхэдэ, хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд **Ц. Цыбанов, Д. Дугаров, С. Шагдуров, Ц-Х. Гомбодоржиева, Б. Дармаев, Р. Цымпилов, Б. Бирбаев, Г. Жамсаранова** болон бусад газетын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна. Тэдэнэй хэдэн бэшэг редакцида орожо, газетэдэ толилогдоо. Саашадаа бүри олон һонирхолтой бэшэгүүд ерэжэ байг лэ гээд эдэбхитэдтээ, оло мянган уншагшадтаа найданабди.

ЭРХИМЛЭЭ

«Улаан-Аха» колхозой малшад юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсохо зуураа, энэ оной түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Тиигээд тэдэнэр адууһа малайнгаа харууһалга һайжаруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө, Эхэ орондоо тарган мяха, һү ехээр тушаахын түлөө үсэд шангаар оролдон ажаллажа байна.

Энэ ажахыда хүдэлмэришэ бэрхэ мал адуулагшад, һаалишад жэлһээ жэлдэ олошорно. Ямбу Махалеевна Ошорова колхозой түрүү малшадай зэргэдэ ороһоор үнинэй юм. Энэ нүхэр 30 гаран жэлэй туршада һаалишанаар хүдэлжэ, һаамхай үнеэд ба тугалнуудые харууһалха, эдеэлүүлхэ талаар баян дүй дүршэлтэй болонхой. Тиигэжэ түл абаха, «сагаан эдеэ салгидуулха» талаар ажалай һайн үрэ дүнгүүдые туйладаг байна.

Ямбу Махалеевна байгша ондо бүри оролдосотой һайнаар ажаллана. Жэлэй түрүүшын хахадай туршада даажа абаһан бүлэг хайнагуудһаа 7000 гаран килограмм һү абаа. Тиигэжэ энэ жэлдэ абаһан уялгаяа хахадһаань үлүүлһэн байна. Хахад жэлэй дүнгүүдээр нүхэр Ошорова колхоз соогоо түрүү һуурида гаража шадаа.

Колхозой түрүү һаалишан август һара соо үнеэн бүриһөө 120 гаран килограмм һү абаа. Хайнаг үнеэндэ абажа хараха болоо һаа, энэмнай һайн үрэ дүн гээшэ ааб даа. Сентябрь һарадашье амжалтатай һайнаар хүдэлжэ, һү һааха даабаряа үлүүлһэн байна.

— Энэ жэлдэ хайнаг үнеэн бүриһөө 900 килограмм һү һааха уялга абаа һэм. Тэрэнээ 150—200 килограммаар үлүүлхэ арга боломжотойб. Сентябрь — декабрь һарануудта ажалай эршэ бүри шангадхажа хүдэлөө һаа, һү һаалгаар табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ болохо хаб, — гээд — «Улаан Аха» колхозой бэрхэ һаалишан Ямбу Махалеевна мэдүүлнэ.

Ажалша бэрхэ һаалишан Я. М. Ошорова аймагай Соведэй депутадаар һунгагдажа, нютагайнгаа хүн зоной ехэ этигэл найдабарида хүртэнхэй.

Д. ДУГАРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан Я. М. Ошорова.
Авторай фото.

«ГАЗЕТЭ—МАНАЙ ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ»

...дын аймагай «Мир» колхозой энэ ...й тоосоото һунгалтын суглаан ... ажахын түрүү хонишон Сод... Бадмаев үгэ хэлэбэ. Тэрэниие ...ин райкомой нэгэдэхи секретарь ...б. Жаргалов анхаралтайгаар шаг..., нэгэ үе толгойгоо дохижо, ехэ... ...бшөөһэн юм. Суглаанда хабаа...дай альга ташалганшье болошо...

— Минии ажал хэрэгээр һонир...гобэл, анха түрүүн «Газетэ ун...а гүш?» гээд асууха хэрэгтэй. ...ой гэхэдэ, газетэ минии бодото ...рнн болонхой. Энээнгүйгөөр ган...е үдэр үнгэргэжэ шадахагүйб. ..., газаа, бэлшээридэшье тэрэниие ... ябаад, һургаал зүбшөөлнүү... ...абажа, һүүлэй һониинуудые дуу... ...да хүмүүжэн ябагдана бшуу. ...ээ бэедэшни зориг нэмэнхэй, ...шье бүтээсэтэй шэнги һанагдаг... Харин уншаагүй һаамни, нэгэл ... дундатай, юушьеб хүлеэһэн... ...ябагдаха юм. Малшадта саг ... захиһан газетымнай хүргэжэ ..., ехэ һайн байгаа, — гэжэ тү... хонишон тиихэдэ хэлээ һэн.

...о даа, райкомой секретарь юрын хонишон хоёрой хараа бодол энэ асуудалаар адли байгаа ха юм. Газетэ хүн бүхэнтэй үдэр бүри золгодог, хүгшэн залууе голодоггүй, ехэ бага мэргэжэлые илгадаггүй, ходоодоол зүбшөөл заабари, һургаал адли тэгшээр үгэдэг манай үнэн нүхэр байһаншье, байнашье, байхашье ха юм. Гэбэшье үнгэрһэн үбэлэй нэгэ үдэр холын гүүртэ даагша Борис Банзаракцаевтай үйлсэдэ уулзахадамни, хахад мэшээг газетэтэй ябаа һэн.

— Борис, ши энэ олон газетаеэ хэзээ, яажа уншадаг хүмши? — гэжэ һурахадамни, тэрэ:

— Яахабши даа, эндэ харахадал болоно гээшэб. Уншангүй байжаш болохогүй. Манай тиишэ газетэһээ байха, хүнүүдэй ябахань һара мүшэдэй тохёолдоһондол шуу. Ганса бэшэг ябуулхын түлөө арбаад модонһоо арай шамай ерэжэ, хайран сагаа миинтэ гээнэбди, — гэжэ гомдонгёор харюусаа һэн.

Малшадай эдэ үгэнүүд маша зүбтэй. Холын гүүртэ, отарануудай малшадые эд хэрэгсэл, эдеэ хоолһоо гадна газетэ, журналнуудаар саг сагтань хангаха хэрэг тон шухала. Захиһан газетэ, журналнуудаа хүн бүхэн саг соонь гэхэ гү, али тэрэ үдэртэнь абажа байха ёһотой ха юм.

Газетэ, журналнуудые тараалгын үедэ ажалша хүнүүдтэ хэрэгтэйень дурадхаха гээшэ тон шухала хэрэг ааб даа. Хэблэлдэ захил абагшад хүнүүдээ һайнаар мэдэдэг дээрэһээ таараха газетэ, журналыень зохидхоноор дурадхаха зэргэтэй гэжэ һанагдана. Ород хэлэ об-тобхон мэдэдэг зарим нэгэ наһатай хүнүүд «Правда Бурятии» захижархёод, хоёрой хоорондо хооһон ябадаг ушар дайралдадаг шуу.

Дээдэ-Бургалтай нютагта 78 наһатай Бато-Мунхэ Тугутов ажаһуудаг. Тэрэ ород хэлэнэй тулмаашагүй, үзэг бэшэг мэдэхэгүй аад, өөрынгөө хара зоригоор «Буряад үнэн» газетэ, уншаа уншаһаар, мүнөө һайса уншадаг, уласхоорондын асуудалнуудаар арсалдажа шадаха шадалтай болонхой. Иигэжэ түрэл газетынгаа туһаламжаар мүнөө сагай байдалые үбгэн хүнэй хөөрэжэ һуухада ямаршье гоё, зохид байдаг гээшэб даа!

Би 1960 онһоо хойшо «Байгал» журнал захижа, һонирхон уншадагби. Тэдэнээ бултыень хадагалжа байдагби. Мүнөө журналаймни хахадһаа үлүүнь үгы: гар дамжан тарашоо. «Таанар һонирхожо уншадаг аад, яахадаа захинагүйбта», — гэжэ асуухада: «һара бүри гарадаг һаань, болохол байгаа. Хүлеэхэнь даншье удаан байна», — гэжэ харюусадаг.

Дүрбэ-табан жэлэй саана «Байгал» журнал һара бүри гарадаг болохонь гэһэн баяртай мэдээсэл дуулаа һэмди. Теэд, юундэшьеб, мүнөө хүрэтэр хүлеэгдэһээр байгдана. «Буряад хэлэн дээрэ гансахан журнал һарадаа гаргаха аргагүй гээшэ аал? Али материал хомордоно гү? Уншагшад тиимэ үсөөн гээшэ гү? гэһэн асуудалнуудаар олохон хүнүүд һонирхог лэ.

Манай нютагта 60-аад оной үеэр дүрбэхэн хүн «Байгал» журнал захидаг һэн. Харин мүнөө 14 хүн захижа уншадаг. Энэмнай журналай удха шанарые һайжаруулһанай, мүн өөрынгөө түрэл арадай түүхэ, хэлэ бэшэгээр һонирходог хүнүүдэй олошоржо байһые гэршэлһэн ябадал гээшэ. Иимэрхүү байдал Буряад нютаг бүхэндэ дайралдажа болохо. Ушар иимэһээ «Байгал» журналые һара бүри юундэ гаргажа шадагданагүйб гэһэн асуудал үргэн уншагшадай сэдьхэл зобооһон зандаа.

Д. БУЯНАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЗАЛУУГАЙ ЗАЛИТАЙГААР

Дамба Бадмаев Захааминай аймагай Санагын дунда һургуули дүүргэжэ гарахадаа, механизаторай мэргэжэлтэй болоһон байгаа. Тэрэ гэһээр табан жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо залуу нүхэр түрэл совхоздоо таһалгаряагүй трактористаар хүдэлжэ байнхай. Тиигэхэ зуураа даажа абаһан техникэеэ эрхимээр шудалжа, дүршэл ехэтэй болоо. Тракторaa бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, ажалай һайн үрэ дүн туйлана.

Энэ жэлэй үбһэ хуряалгын үедэ Санагын совхоздо комсомол-залуушуулай хэдэн звено эмхидхэгдээ һэн. Тиимэ звенонуудай нэгэн Дээдэ-Болхойдо хүдэлжэ гараба. Звеное даагшаар залуу коммунист Виктор Бандеев ажаллажа, гол түлэб һургуулиин һурагшад хүдэлөө. Тракторист Дамба Бадмаев энэ звенодо ажаллаһан юм.

Комсомол-залуушуулай энэ звеногой гэшүүд үбһэ хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилээ, ажалаа һайнаар эмхидхэһэн бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхын тула ехэ оролдолго гаргаһан байна. Тус звеногой хүдэлмэрилэгшэд хамтадаа 2.400 центнер үбһэ бэлэдхэһэн байха юм. Тэрэнэй ехэнхинь һайн шанартайгаар абтаа. Звеногой эды ехэ үбһэ һайн, шанартайгаар хуряажа абаха хэрэгтэ тракторист Дамба Бадмаевай хубита нилээд ехэ гээд онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Үбһэ сабшалгын хүдэлмэри энэ звенодо гол түлэб дүүргэгдээд, дүршэлтэй тракторист Д. Бадмаев зелёнко хуряалгада шармайн оронхой.

Дамба Бадмаев даажа абаһан трактортаа техническэ харууһа саг соонь, эрхим һайнаар хэдэг юм. Тиимэһээ жэлэй ямаршье сагта ажалда гарахаар бэлэн байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой бэрхэ трактористнуудай нэгэн Дамба Бадмаев.
Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ОЛОНОЙ АША ТУҺАДА...

Бэшүүрэй аймагай үхибүүдэй түбэй библиотекэдэ Валентина Ивановна Кавизина үнинэй хүдэлдэг. Өөрынгөө ажалда угаа дуратай, оролдосотой. Ажалдаа эльгэ зүрхөөрөө һанаата болозко ябадаг энэ эхэнэрые Бэшүүр тосхоной олон зон мэдэдэг, хүндэлдэг юм.

Валентина Ивановнагай ажалай намтар Красноярск хотын библиотечнэ техникум дүүргэһэнэй һүүлээр энэ тосхондо эхилээ һэн. Библиотекын ажал һанаандань ехэ таараа. Өөрынгөө ажабайдалай үнэн сэхэ харгы олооб гэжэ мэдэрхэдээ, эрдэмээ, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ гэжэ шиидээ һэн. Тиигээд Зүүн Сибириин соёлой институдта ороһон юм. Һурахада хүндэшэг байгаа. Юуб гэбэл, хоёр бага үхибүүн, мүн өөрыньшье бэе һулашаг һэн. Теэд хэды хүшэр байбашье һаань, бэрхэшээлһээ сухаридаггүй зантай энэ нүхэр дабажал гараа бэлэй. Институт дүүргээд, түрэл нютагайнгаа библиотекэдэ ажаллана.

Валентина Ивановнагай хүдэлдэг библиотекэдэ ороходо, зал соо арюун сэбэр, эмхи гуримтай. Олон боти номууд таг дээгүүр темэ-темээрнь, мүн хэдытэй үхибүүн ямар ном уншахаб гэжэ илгаатай байдаг. Номуудай таг дээгүүр мэдээжэ уран зохёолшодой эпиграф, цитатанууд бэшэгдэнхэй. Шадамар бэрхэ библиотекарь Валентина Ивановна эдир уншагшадай хэдэн конференци үнгэргөө. Тиихэдэ тосхоной һургуулинуудай библиотекэнүүдтэ уншагшадай конференцинүүдые урагшатай үнгэргэһэн юм.

Энэ библиотекэдэ гурбан хүн хүдэлдэг юм. Тэдэнэр олон тоото уншагшадай эрилтэнүүдые һайнаар хангахын түлөө бүхы хүсэ шадалаараа оролдожо байдаг гээшэ. Жэлэй ямаршье сагта энэ библиотекэ соо хүн зон, илангаяа һурагшад олон байдаг.

М. АШИРОВА.

...АНХАРМААР АСУУДАЛ

...нэй аймагай колхоз, ...дай малай фермэнүүд... оньһон механизмуудай ... техническэ шалгалта ... Оньһон механиз... харюусалга ехэтэйгээр ..., һайнаар ашагладаг ...удай фермэнүүдтэ ... бүхы техникэ бүтэн, ... заһабарилагданхай, ... нягтаар халагалаатай ... Малайнь байранууд, хорёонуудынь сэбэр..., дезинфекци хэгдэн... гэжэ шалгалта ха... «Сибиряк» колхозой, ... совхозой хүтэлбэ..., мэргэжэлтэд, мал... талаар һайн жэшээ ...

...ше зарим ажахынуу... ...нгаа «Восточные ...», Ленинэй нэрэмжэтэ ...дай, Саянай совхо... фермэнүүдтэ үбэ... мүнөө болотор ...гүй байһаар. Мал ... гаргалуулдаг байрануу... ...гаргадаг транспор... сэбэрлэгдээгүй байха ... бэлдэдэг цехүүд ... ...лэй үлэгдэлнүүд ...

...й нэрэмжэтэ колхо... ...нүүдэй котелнууд ... абтадаг шэнгэн ... дээрэ хүдэлдэг юм. ... баагууд котелнуудта ... байдаг аад, хү... ...гүй. Түймэр сахиха ... үгы. Энэ колхозой ... тэжээл бэлдэдэг ... шатаһан юм. ...олхозой хүтэлбэрилэг... уршагта ябадалһаа ... тобшолол хээгүй ...

...«...ные Саяны» колхо... ...айн ба Талын фер... ...ариг сэбэр тон муугаар сахигдана. Оньһон аргаар һаагдаһан һүнэй «урдадаг» сорго даншье муухай. Малай байранууд, тэжээл бэлдэдэг цехүүд соонь сэбэрлэгдээгүй.

Тагархайн фермын газаа һолоомо, силос хэршэдэг задалагдаһан машина хэбтэхэ юм. Фермэдэ байгаа бүхы механизмууд шабар, шэбхэдэ дарагдашанхай, хашаа хорёо соонь үрмэдэһэн, халаахай ургашоо. Һаалиин фермэнүүд зуһаландаа ороһоор гурбан һара болобо. Теэд оньһон техникэ, хашаа хорёо заһабарилха, сэбэрлэхэ хүдэлмэри унжагайрһаар. Иимэ сошордомо байдал ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй һанааень бишыхашье зобооногүй ха.

Июль һарада Туранай ба Саянай совхозуудай һаалиин фермэнүүдтэхи дутуу дундануд тухай аймагай газетэдэ бэшэгдэһэн байгаа. Теэд элирүүлэгдэһэн дутагдалнууд удаан усадхагдана.

Оньһон түхеэрэлгэнүүдые худалдажа абахын тула колхоз, совхозууд ехэ мүнгэ зоори гаргашалдаг гээшэ. Саг соонь заһабарилаад, зүбөөр ашаглаа һаа, тэдэ түхеэрэлгэнүүдэй сэн түргэн бусаагдаха ёһотой. Тиигээгүй һаа, мал ажалай продукциин өөрынь үнэ сэн улам дээшэлнэ ха юм. Ушар иимэһээ фермэнүүдэй оньһон түхеэрэлгэнүүд саг соогоо сэбэрлэгдэжэ, һайнаар заһабарилагдаад, зүбөөр ашаглагдаха зэргэтэй.

И. ФЕДОРОВ,
аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

НЮТАГТАА СУУРХАҺААР ҮНИНЭЙ

Баян-Булаг нютагта Хүдэриин совхозой хоёрдохи отделениин огород нэмжын харагдана. Энэ огородшодой бригадые гушаад жэлэй туршада Цыренжап Дашиевич Аюшеев ударидадаг. Мүнөө 77 наһатай болобошье, үшөөл сарюун, эсэхэ сусахые мэдэхэгүй ажаллажал ябаһаар. Үглөөнэй 6 часһаа эхилээд, үдэшын боро харaан болотор огород соогуураа ябажа, ажалшадтаа заабари үгэдэг. Тиигэжэ бүхэли үдэрөө хүл дээрээ үнгэргэдэгынь нютагай хүнүүд һайса мэдэдэг болонхой.

Иимэ оролдосотой һайнаар хүдэлжэ, жэлһээ жэлдэ огородой эрхим ургаса хуряадагаараа аймаг соогоо түрүүшүүлэй нэгэн болонхой. Москва ошожо, СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ хабаадалан, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар, 1973 оной ажалай дүнгөөр «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгээр шагнагданхай. Тиихэдэ оло дахин үнэтэ бэлэгүүдтэ, Хүндэлэлэй грамотануудта хүртэһэн байха юм.

Цыренжап Дашиевичай намтарынь бүришье һонирхолтой. Үгытэй буряад хүнэй хүбүүн. Революциин урда тээ, мүн коллективизациин урда жэлнүүдтэ баяшуулай барлагшье ябаад үзөө. Харин хорёод онһоо комсомолой гэшүүн, нютагтаа хамтын ажахы байгуулагшадай нэгэн байгаа. Нютагайхидайнгаа харанхы мунхаг, үзэг бэшэг мэдэхэгүй байһан дээрэһээ коммунис партиин политикые арад зондо ойлгуулха талаар оролдоо. Ламанар, баяшуул болон бэшэшье арадай дайсадтай тэмсэхэ ушарай оло дахин гарадаг байһаниинь мэдээжэ.

1930 онһоо 1935 он болотор таряашадай комитедэй түрүүлэгшэ ябахадаа, үгытэй ядуу, уншэн үрөөһэн хүнүүдтэ али болохоор туһаламжа үзүүлдэг, тэдэнэй хүүгэдые һургуулида оруулха талаар ехэхэн ажал ябуулдаг байһан юм. Тэрэ үедэ нютагтамнай багахан олон колхоз байдаг һэн. Үлзытын сомондо «Единая сила» ба «Улаан Үлзытэ» колхозууд томодхогдожо Сталинай нэрэмжэтэ колхоз бии болоо һэн. Энэ колхоздо Цыренжап Дашиевич 1935 ондо түрүүлэгшээр һунгагдаад, 6 жэлэй туршада эндэ ажаллаа. Удаань «Баян Булаг» колхозой түрүүлэгшээр хүдэлөө. 1947 онһоо эхилжэ, таһалгаряагүй овощеводоор ажаллана.

Огородшодой бригада тухай нүхэр Аюшеев иигэжэ хөөрэнэ: «Манай бригада 5 эхэнэрһээ бүридэдэг. Тиихэдэ ажалдамнай Баян-Булагай найман жэлэй һургуулиин һурагшад туһалдаг юм. Цыдыпова Бимбасу, Фомина Надежда гэгшэд олон жэлэй туршада манай бригадада ажалладаг, ажалдаа эрхим һайнаар хандадаг хүнүүд. Эрхимээр ажалладаг үхибүүдые нэрлэхэ болоо һаа, иимэ: Аюшеева Эльвира, Лумбунова Наташа, Аюшеева Люда болон бусад болоно. Нёдондо жэл бидэ 4 гектар капуста тарижа, гектар бүриһөө 37 центнер ургаса хуряажа абаа һэмди. Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи шиидхэхы жэлдэ бүри дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, 5,5 гектар морхооб, 0,5 гектарта һонгино, үгэрсэ ургуулжа байнабди. Энэ жэлэй ургаса муу гэхээр бэшэ. Абаһан уялгаяа дүүргэжэ, арад зоноо овощеор хангалгада хубитаяа оруулха һанаатай оролдожо ябанабди.

Игэжэ үндэр наһатай үбгэн эрхим ажалаараа нютаг голдоо суурхажа, түрэл совхозойнгоо баялигые арьбадхаха хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулалсажа ябана. Цыренжап Дашиевич Аюшеевэй энэ жэлдэ абаһан уялгаяа дүүргэжэ шадаха байһанда нютагайхидынь этигэн найдана.

Ж. ЦЫДЫПОВ,
Баян-Булагай һургуулиин багша.
Хяагтын аймагай,
Хүдэриин совхоз.

ЭНЭ ХУУДАҺАН АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДЭЭР БҮРИДҮҮЛЭГДЭБЭ.

БЕРЛИН. Республикын нииcлэлэй эгээн гоё hайхан шэнэ талмайнуудай нэгэн дээрэ уласхоорондын пролетаридай вождь В. И. Ленинэй хүшөө бодхоогдонхой. ТАСС-ай фотохронико.

АЯНШАЛАГШАД—НИЖНЕ-АНГАРСКЫН АЙЛШАД

Хэр угhаа хойшо номин тунгалаг Байгалнай үзэсхэлэн гоё байгаалиараа олоной анхарал татадаг гээшэ. Тиин hүүлэй үедэ оронойМнай алишье хизаар нютагуудhаа байгаалида дуратай аяншалагшад олоороо ерэдэг болоо.

Зүүн-Сибириин пароходствын управлени үнгэрэгшэ жэлhээ хойшо аяншалагшадай мэдэлдэ «Комсомолец» гэжэ пассажирска пароход үгэдэг болонхой. Далай дээгүүр тиимэ аяншалга июниин нэгэнhээ 12, сентябриин 19-hөө октябриин нэгэн болотор үнгэргэгдэнэ.

Хойто-Байгалай аймагай түб Нижне-Ангарскда сентябриин 25-най үдэр «Комсомолец» пароход бүхэли үдэртөө байба. Ушарынь хэлэхэдэ, аймагай түбтэй танилсахаар тусхай аяншалагшад энэ пароходоор ерэhэн байгаа.

Аяншалагшадай энэ бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ, мүнөө пенсидэ гараhан, аяншалагшадай Эрхүүгэй бюрогой хүдэлмэрилэгшэ Ф. С. Неудачин иигэжэ хөөрэнэ:

— Байгал далай дээгүүр тамаржа, байгаалиин үзэсхэлэн гоё газарнуудтай танилсахаар 58 хүн ерэhэн байна. Эдэнэр Москва, Ленинград, Киев, Одессэ, Свердловск, Ташкент, Братск, Ангарск, Шелехово, Эрхүү, Улаан-Үдэ хотонуудай түлөөлэгшэд. Аяншалагшад архитектор, эрдэмтэдhээ эхилээд, хабсаргагшад хүрэтэр мэргэжэлтэй.

Аяншалагшад «Байкал» портhоо сентябриин 19-дэ аян замдаа мордоhон юм. Тиин хойто үдэрынь Слюдянка станци хүрэжэ, автобусоор Сэлэнгын целлюлозо-картонно комбинадта хүрэhэн байна. Эндэhээ саашаа аян замаа үргэлжэлүүлхэдээ, Ангарскын цементнэ заводто абаашагдадаг мрамор шулуу абадаг предприяти, Песчанка, Хужир тосхонуудта хүрэhэн байгаа. Хужир тосхондо эдэнэр загаhа үсхэбэрилдэг заводто, Археологическа музейдэ орожо хараба. Сентябриин 24-дэ Байкальск тосхон хүрэжэ, хаб загаhанай өөхэ үйлэдбэрилдэг «Победа» колхозой нэгэ цехэй хүдэлмэритэй танилсаба.

Нижне-Ангарск хүрэhэн аяншалагшад совет засагай түлөө тэмсэлдэ унагшадай хүшөөгэй дэргэдэ ерэhэн, дунда hургуули, хизаар ороноо шэнжэлхэ музейн экспонадуудтай танилсаhан байна.

«Комсомолец» пароход Байгал далайн зүүн захаар аян замаа үргэлжэлүүлхээр сентябриин 26-hаа hөөргөө ябаба.

Г. ГАНЮГИН.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ТОБШОХОНООР...

☆ МЭРГЭН БУУДАЛГА. Швейцариин Туна хотодо мэргэн буудалгаар дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэрэгдэhэн мүрысөөндэ Совет ороной спортсменүүд бусадhаа олон—23 алтан медаль абаба. Жэшээнь, Москва шадарhаа мүрысөөндэ хабаадалсаhан Виктор Торшин бага аматай пистоледээр 25 метрэй зайhаа буудахадаа 581 очко абаhан байна. Ижевскын Валерий Маргасов 576 очкотойгоор бронзо медальда хүртэбэ. Мүн тэрэ Москвагай Владимир Столыпин, Ригын Афанасий Кузьмин гэгшэдтэй сагаалса буудахадаа командаараа 2303 очко абажа, түрүү hуури эзэлhэн байха юм.

Мүн Ростовой Лариса Корчинская сагаалса буудахадаа 142 очко абажа, дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Энэнь Ларисын гурбадахи амжалта болоно. Мүн СССР-эй суглуулагдамал командын эрэшүүл 572 очкотойгоор түрүү hуурида гараба.

☆ ХҮНДЭ АТЛЕТИКЭ. Штанга үргэлгөөр Манила хотодо дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө эхилhэн мүрысөөндэ Ровно хотын Валерий Устюжин 380 килограмм штанга үргэжэ, алтан медальда хүртөө. Командын нүгөөдэ 6 гэшүүн Юрий Зайцев (Темиртау) 367,5 килограмм үргэжэ, бронзо медальда хүртэhэн байна. Мүнгэн медальда ГДР-эй спортсмен Юрген Цицке гэгшэ хүртэбэ. Тэрэ дүн хамта 377,5 очко абаhан байгаа.

Хоёрдохи хүндэ бэетэй шэгнүүртэн соохоо Шахта хотын спортсмен Василий Алексеев эрхимлэбэ.

Командануудай хоорондын дүн гаргахада, СССР-эй суглуулагдамал команда хоёрдохи hуури эзэлээ. Болгариин штангистнуудай команда түрүү hуурида гараhан байха юм.

☆ ДҮРЭ БУЛЯАЛДААН. Красноярскhаа Олимпиин нааданай чемпион болоhон Иван Ярыгин дүрэ буляалдалгаар СССР-эй эрхимэй эрхим чемпион гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Тэрэ хүндэ, хүндэшэг бэетэй 17 бүхэшүүлэй дундаhаа долоон хүниие нь шүүжэ гарахадаа, алтан медальда хүртэбэ. Киевэй Борис Бигаев, Сыктывкарай Владимир Паршуков гэгшэд хоёрдохи, гурбадахи hууринуудые эзэлhэн байха юм.

☆ ШАТАР Москвагай гроссмейстер Лев Полугаевский М. И. Чигориной дурасхаалда үнгэргэгдэhэн наадданда дахинаа шалгарба. Тэрэ урда тээнь хоёр удаа энэ шанда хүртэhэн юм. Мүнөө тэрэ абажа боломоор 15-hаа 11 очко абажа гараа.

ДАХИНАА ТЭРЭЛ hУУРИДАА...

Футбол

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда ээлжээтэ — гушадахи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Сентябриин 27-до үнгэргэгдэhэн наадданда 16 команда хабаадажа, түрүү hууриин түлөө тэмсэhэн байна.

Уулзалгын дүн хаража үзэхэдэ, эндэ айлшаар ошоhон Петропавловск-Камчатский хотын «Вулкан» командын футболистнууд Эрхүүгэй «Авиаторые» 0:3 тоотойгоор шүүhэн байба. Иигэжэ тэдэнэр мүрысөөнэй таблицада эзэлээд ябаhан гурбадахи hууридаа бүхөөр hуушанхай. Мүн энэ үдэр Прокопьевскын «Шахтер» — Тюмениин «Нефтяник», манай «Сэлэнгэ» — Хабаровскын СКА, Шэтын «Локомотив» — Владивостогой «Луч» команданууд уулзалгаяа 1:1, 0:0 (hүүлшын хоёр команда) тоотойгоор түгэсхэжэ, нэжээд очко өөhэд өөhэдтөө бэшүүлхэ болобо. Тиин манай «Сэлэнгэ» дахинаа тэрэл hууридаа үлэбэ ха юм.

Мүрысөөнэй таблицада түрүү hуурида гараад ябаhан Барнаулай «Динамо» команда эдэнэртэ айлшаар ерэhэн Нижний Тагилай «Уралец» командые аяар 4:1 тоотойгоор шүүгээд табихадаа, хойноhоонь тэгүүлжэ ябаhан командануудhаа аяар 6—8 очкогоор үлүү болобо.

Хоёрдохи hуурида гараhан Благовещенскын «Амур» команда өөрынгөө стадион дээрэ Южно-Сахалинскын «Сахалин» командые 3:1 тоотойгоор шүүhэн байна. Мүн Новосибирскын «Чкаловец» команда hүүлшын табан наадданда Алас-Дурна зүгэй зонын хото городуудаар айлшалхадаа шүүгдэ шүүгдэhээр хойшоо гараhан юм. Харин гэртээ хаарад наадажа эхилхэдээ, дахинаа шүүжэ захалба. Энэ үдэр эдэнэртэ айлшалhан Курганай «Зауралец» команда талмайн эзэдтэ 3:0 тоотойгоор шүүгдэшөө. Томскын «Торпедо» командада айлшаар ошоhон Челябинскын «Локомотив» 2:1 тоотойгоор баhал шүүгдэхэдээ, мүрысөөнэй таблицада hүүлшынгээ hуури эзэлhээр зандаа үлэбэ.

Үсэгэлдэр Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын футболистнуудай дунда ээлжээтэ наадан үнгэргэгдэбэ. Манай «Сэлэнгэ» команда энэ үдэр өөрынгөө стадион дээрэ Владивостогой «Луч» командатай наадаhан байна. Уулзалга үдэшэ орой болоhон хойно дүүрээ.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
«Динамо» Барнаул	29	17	10	2	55:15	44
«Амур» Благовещенск	29	15	8	6	39:24	38
«Вулкан» П. Камчат.	28	15	6	7	36:17	36
«Луч» Владивосток	28	13	7	8	49:31	33
«Автомобилист» Красн.	28	15	3	10	39:30	33
СКА Хабаровск	28	12	9	7	44:36	33
«Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	29	11	10	8	33:29	32
«Чкаловец» Н-Сиб.	30	12	7	11	36:33	31
«Нефтяник» Тюмень	30	11	9	10	36:38	31
«Уралец» Н. Тагил	30	12	6	12	46:37	30
«Иртыш» Омск	29	10	8	11	33:42	28
«Торпедо» Томск	28	11	5	12	26:41	27
«Локомотив» Шэтэ	29	7	11	11	18:25	25
«Зауралец» Курган	29	9	6	14	31:38	24
«Сахалин» Ю. Сахал.	28	7	7	14	22:34	21
«Авиатор» Эрхүү	29	7	6	16	29:50	20
«Шахтер» Прокоп.	29	5	9	15	19:40	19
«Локомотив» Челябинск	30	5	5	20	23:53	15

Хилын саанаhаа
· телефон · телеграф · радио

БУДАПЕШТ

ҮГЭЕЭ ОЙЛГОЛСОЛГЫН, ХАРИЛСАА ХОЛБООН

ТАСС

Венгриин партийно-правительственнэ делегациин толгойлогшо, ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадар Советскэ Союзда ошоходонь хамта ябалсаhан венгер журналистнуудта мэдүүлгэ хэбэ.

Манай делегацие хүндэмүүшэ халуунаар угтаhан байна гэжэ Я. Кадар хэлээ. Хүтэлбэрилэгшэдhээ эхилээд, эгээлэй юрын хүнүүд хүрэтэрөө булта бидэниие хани ёhоор, этигэл найдабаритайгаар угтаhан байна. Бидэниие социализм байгуулжа байhан Венгриин коммунистнуудай ба венгер арадай түлөөлэгшэд гэжэ халуун дулаанаар угтаа.

Хоёр ороной газар дайдын хэмжээн тад ондоо гэжэ бидэ ойлгонобди. Гэбэшье манай делегаци али бүхы асуудалнуудаар адли тэгшэ эрхэтэй, хүндэтэй хани нүхэр гэжэ угтагдаhан байна.

Энэ уулзалгамнай венгер-совет харилсаанай хүгжэлтэдэ ехэ удха шанартай юм. Манай оронуудай хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбооe саашадань бэхижүүлэн хүгжөөхые хоёр тала эрмэлзэн оролдоно. Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хэдэн хэлсээнүүд баталагдаа.

Уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар хоёр тала үгэеэ ойлголсожо, харилсаа холбоотой байhанаа мэдүүлбэ. Венгриин, Советскэ Союзай арад зон эб найрамдал хангахын түлөө ехэ хүсэлэл оролдолго гаргана гэжэ эндэ элирхэйлэн гэршэлэгдээ.

Эб найрамдалай түлөө социалис, хүгжэжэ байгаа болон капиталис оронуудай арад зон бултадаа адли тэгшээр тэмсэнэ. Венгриин Арадай Республикын, Советскэ Союзай уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар ниитэ нэгэн hанал бодолтой байhаниинь hайшаалтай.

Уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй асуудалнуудаар, гадаадын политикын асуудалнуудаар венгер-совет харилсаа холбоон саашадаа улам үргэнөөр хүгжэхэ, бэхижэхэ байха гээд мэдүүлжэ шадахабди гэжэ Я. Кадар үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

ГАВАНА

Ф. КАСТРЫН ХЭЛЭhЭН ҮГЭ

ТАСС

Кубын эгээл олоной хабаадалгатай эмхиин — Революциие сахин хамгаалха комитедүүдэй эмхидхэгдэн байгуулагдаhаар 14 жэлэй ойдо зорюулагдаhан митинг Гаванадахи hайндэрэйхеэр шэмэглэгдэhэн Революциин талмай дээрэ болобо. Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын Премьер-Министр Фидель Кастро митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Чилиин хархис хунтын хорото муухай ябуулгануудые дэлхэйн арад зон эрид буруушаана гэжэ Ф. Кастро хэлэбэ. hүүлэй үедэ ямаршье правительство иимэ хүшэр хүндэ байдалда ороогүй юм.

Чилиин дотоодын хэрэгүүдтэ США-гай тагнуулай түбэй управлениин хамааралсаhан тухай, хархис хүсэнүүдтэ мүнгэ hомолhон тухай, Арадай нэгэдэлэй правительство унагаалгые бэлэдхэhэн тухай элирхэйлэн гэршэлhэн баримтануудые оратор дурдаhан байна. Чилидэ болож байhан харата муухай хэрэгэй түлөө, хашалта харшалалтануудай, хардалга мүрдэлгэнүүдэй түлөө ЦРУ ехэ харюусалгатай байна гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Латиин Америкын оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ США-гай нэгэнтэ бэшэ хамааралсаhан тухай, Америкын гүрэнүүдэй эмхиин Латиин Америкын империализмда ехэ дэмжэлгэ үзүүлдэг тухайнь Ф. Кастро hануулаа. Нютагай эмхи байгуулха шухала гэжэ тэрэ хэлэбэ. Имагтал Латиин Америкын оронууд тус эмхидэ орохо ёhотой. Ушарынь юуб гэбэл, тэрэ эдэнэй экономическа, социальна ба соёлой хүгжэлтын аша тунада харюусажа шадаха бшуу.

Нефть олзоборилон абадаг оронуудай ашаар элшэ хүсэнэйнгөө асуудалые гуримшуулхын тула Вашингтоной hэдэлгэ хэжэ байhыень оратор буруушаагаа. Нефтиингээ баялигуудые өөhэдөө хэрэглэхэ эрхэеэ сахин хамгаалхын тула тэмсэдэг Венесуэлые дэмжэжэ байhанаа мэдүүлээд, энэ ороной арад зонтой, правительствотай Куба hанал нэгэтэй юм гэжэ тэмдэглээ.

Советскэ Союзай аха дүү ёhоной туhаламжын ашаар Куба элшэ хүсөөр дутаагүй юм гээд Ф. Кастро саашадаа мэдүүлбэ. Манай революци амжалтатайгаар хүгжэжэ байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

НИКОЗИ

Лимасолдо митинг болобо

ТАСС

Президент Макариосай Кипртэ бусажа ерэhые дэмжэhэн олоной хабаадалгатай митинг үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Лимасол хотодо болобо.

Митингдэ хабаадагшад тогтоол батлан абаа. Архиепископ Макариосые Кипрэй Республикын демократическа ёhоор hунгагдаhан хуулита президентын тушаалдаа дары бусахыень, конституциин ёhо гурим hэргээхэ эрилтэ энээн дотор табигдана.

Кипрэй асуудалые үнэн зүбөөр, бүтэмжэтэй hайнаар шиидхэхын тула Кипрhээ гадаадын бүхы сэрэгүүдые дары гаргаха эрилтэ тогтоол соо мүн лэ табигдаhан байна.

АФИНА

КПГ-гэй, ЭДА-гай хамтын мэдүүлгэ

ТАСС

Болохоёо байгаа парламентын hунгалтын үедэ хамтаараа тэмсэхэ гэhэн шиидхэбэри Грециин Коммунис парти, зүүнэй үзэлтэй демократическа нэгэдэмэл парти (ЭДА) абаба. Орон дотор демократическа байгуулалта тогтоохын түлөө, национальна бэеэ дааhан байдал хангахын түлөө, монополинуудай империалистнуудай дарлалта мүлжэлгэhөө Грециие сүлөөлхын түлөө хоёр парти тэмсэхэ байна гээд КПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Х. Флоракисай, ЭДА-гай түрүүлэгшэ И. Илиугай гар табиhан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Грек арад зоной аша туhа хамгаалхын түлөө тэмсэлдэ ороной зүүнэй үзэлтэй ба демократическа хүсэнүүдэй нэгэдэхыень КПГ, ЭДА уряалба.

АФИНА

Грециин политическэ шэнэ парти

ТАСС

«Шэнэ демократи» гэжэ нэрэтэй политическэ парти эмхидхэн байгуулха тухай Грециин премьер-министр Караманлис соносхоо. «Орон доторхи политическэ байдалые шэнэлхэ гээшэ» шэнэ партиин гол зорилго болоно гээд тэрэ мэдүүлбэ.

БОНН

Немецүүдэй холбооной мэдүүлгэ

ТАСС

Фашизмын эзэмдэhэн оронуудтахи эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ хабаадаhан тэмсэлшэдэй — Немецүүдэй холбоон гэдэг эмхиин Дюссельдорфдо тунхаглаhан мэдүүлгэ дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: Нацистнуудые сүүдлэхэ тухай Франко-Баруун Германиин хэлсээе Бундестагай дары эсэслэн баталха эрилтэ табинабди. Франциин эзэмдэгдээд байха үедэ сэрэгэй гэмтэ ябуулгануудые хэhэн нацис гэмтэдые сүүдлэхээр хараалhан энэ хэлсээн хэдэн жэлэй урда тээ Бундестагай үзэмжэдэ дамжуулагдаhан юм. Тус хэлсээе эсэслэн баталха эрилтэ Европын олон оронуудай антифашистнуудтай хамта hаяхан Франциин президент Жискар д'Эстэн табилсаhан байна. Энэ хэлсээн хүсэндөө оробол, Францида заочноор сүүдлэгдэhэн аад, мүнөө ФРГ-дэ hаадгүй ябажа байдаг сэрэгэй олохон гэмтэдые хэhээхэ арга олгохо hэн гэжэ мэдүүлгэ дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

ТОКИО

БҮХЭДЭЛХЭЙН КОНГРЕСС

ТАСС

Радиоактивна изотопуудые медицинэдэ хэрэглэхэ талаар бүхэдэлхэйн түрүүшын конгресс сентябриин 30-да эндэ нээгдэбэ. Элдэб үбшэнүүдые аргалха, тайлбарилан элирүүлхын тула радиоактивна изотопуудые хэрэглэдэг шэнжэлгэнүүдэй арга онолнуудые 36 ороной 2 мянган эрдэмтэн табан үдэрэй турша соо зүбшэн хэлсэхэ байна. Энэ шухала асуудалаар уласхоорондын харилсаа холбоо тогтоохо зам хараалха юм. Токиодо хэдэн заседани хэhэнэй hүүлээр конгресс Киотодо хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ.

Японой, СССР-эй, США-гай, Англиин, Франциин ба бусад олон оронуудай эрдэмтэд конгрессто хабаадагшадай дунда бии.

ЛИМЭ

ПЕРУГАЙ ТАРЯАШАДАЙ СЪЕЗД

ТАСС

Перугай хүдөө ажахын национальна конфедерациин учредительнэ съезд эндэ нээгдэбэ. Ороной 3 миллион гаран таряашадые түлөөлhэн 600 делегат съездын хүдэлмэридэ хабаадана. Ороной хүдөө ажахын министр Роландо Хиларди Родригес съезд нээхэдээ, 1969 оной июнь hарада правительствын абаhан аграрна хубилалтануудые хэхэ программа социально-экономическа хүгжэлтэдэ ехэ нүлөө үзүүлэ гэжэ мэдүүлбэ. Хүдөө ажахыда ехэ хубилалтанууд хэгдээ. Тиигэжэ Перугай олон миллион таряашад адли тэгшэ эрхэтэй болоhон байна.

Хүдөө ажахын национальна конфедерациие эмхидхэн байгуулга Перугай олон миллион таряашадые нэгэдүүлхэ, ороной экономическа, политическэ байдалда эдэниие хабаадуулха зорилготой юм гээд тэрэ тэмдэглээ.

РИО-де-ЖАНЕЙРО

Профсоюзай илалта

ТАСС

Бразилиин Гуанабар штадтахи граждан барилгын ажалшадай профсоюз ажалай аюулгүйе сахидаггүй предприятинуудай эзэдтэй тэмсэхэдээ, илалта туйлаба. Профсоюзай эрилтээр штадта ажал хүдэлмэри сахин хамгаалха таhаг тусхай комисси эмхидхэн байгуулаа. Юhэн компанида яла тохогдоо.

ПХЕНЬЯН

ТЭМСЭЛЭЙ ГОЛ ЗОРИЛГО

ТАСС.

Эхэ ороноо эбэй ёhоор нэгэдүүлхэ гээшэ корей арадай тэмсэлэй гол шухала зорилго болоно гэжэ КНДР-эй Президент Ким Ир Сен мэдүүлбэ. Энээниие бэелүүлхын тула Корейн Ажалай парти гурбан зорилго урдаа табина: КНДР-тэ социализм амжалтатайгаар байгуулха; Урда Корейн арад зондо эдэбхитэйгээр дэмжэлгэ үзүүлhэнэй, эндэхи арад зоной демократическа хүдэлөөнтэй hанал нэгэтэй байhанай ашаар Урда Корейн революционно хүсэнүүдые бэхижүүлхэ; социалис оронуудтай, уласхоорондын революционно хүсэнүүдтэй нэгэдэлээ бэхижүүлхэ.

Корейн залуушуултай, hурагшадтай ба гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэй, Японhоо КНДР-тэ ерэhэн корей хүн зоной урда үгэ хэлэхэдээ, социалис Эхэ орондоо — КНДР-тэ дурлахыень, Японд ажаhуудаг корей хүн зоной демократическа үндэhэн эрхэнүүдые сахин хамгаалхыень, Урда Корейн арад зоной демократическа хүдэлөөе эдэбхитэйгээр дэмжэхыень, бүхы дэлхэйн революционно хүн зонтой нэгэдэлээ бэхижүүлхыень Ким Ир Сен уряалба.

ЛИССАБОН

Португалидахи байдал

ТАСС

Португалидахи байдал заhаржа байна. Радио ба телевизионно бүхы станцинууд хүдэлнэ.

Португалиин ниислэл хотодо зэбсэгтэ хёмороо үүдхэжэ, национальна радиогой байшангые эзэмдэхэ hэдэлгэ хархис хүсэнүүд hаяхан гаргаа hэн. Эдэнэй 300 шахуу хүн баригдаа гээд мэдээсэгдэнэ.

«Хархис хүсэнүүдтэ хатуу шанга харюу сохилто хэгдээ. Контрреволюциин харата муухай ябуулгануудые хараада абажа, зэбсэгтэ хүсэнүүд эрид шууд ябуулга хэхэ баатай болоhон байна» гэжэ национальна радиогоор дамжуулагдаа.

Демократическа эмхинүүдэй эмхидхэhэн олон демонстрацинууд ниислэл хотодо үнгэргэгдэнэ.

ЛИССАБОН

Португалиин шэнэ президент

ТАСС

Португалиин Республикын президент А. ди Спинола сентябриин 30-да национальна радио ба телевидеэр үгэ хэлэхэдээ, тушаалhаа бууха болоhон тухайдаа соносхобо. Орон доторхи «политическэ, экономическа ба социальна байдал хүшэр бэрхэтэй болоод байна». Тиин эдэ бүгэдые «хинажа шаданагүйб» гэжэ Спинола мэдүүлээ.

Эхэ ороноо аршалан абарха национальна Совет генерал Ф. Кошта Гомешые ороной шэнэ президентээр томилбо.

Ф. Кошта Гомеш Эхэ ороноо аршалан абарха национальна Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй генеральна штабай начальник байhан юм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. Совет-венгриин хамтын коммюнике. «Ажалай минутын үнэ сэн» — репортаж. «Нарин газараараа таhардаг» — шалгалтын бригадын материал. Нютаг нютагай hонин.

Хоёрдохи хуудаhаада. «Ажалые эрдэмэй үндэhөөр хангахын түлөө» — К. Соколовой статья. «Нютагай Соведүүдтэ» — суглуулбари. «Тэжээлэй шухала нөөсэ. Тэрэ хайшан гэжэ хэрэглэгдэнэб?» — корреспонденци. Орон доторой hонин.

Гурбадахи хуудаhанда. Совет-венгриин хамтын коммюнике (түгэсхэл). Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаhаада. «Газетэ, журналнуудые — айл бүхэндэ» — И. Поповой статья. Шалгалтын бригадын материал.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 14.35 — «Пионернүүд жагсаалдаа». 15.05 — hүүлэй hонин. 15.15 — «Артлото» — **(үнгэтэ).** 16.40 — Забhарлалга. 16.40 — «Совесть» — телевизионно уран hайханай фильм (4-дэхи сери).

Улаан-Үдэ. 17.55 — Дамжуулгын программа. 18.00 — Телевизионно hонин.

«Орбита» — 18.20 — Хоккейгээр уласхоорондын уулзалга СССР—Канада (1-дэхи үе), **(үнгэтэ).** 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Хоккейгээр уласхоорондын уулзалга СССР—Канада (2 ба 3 үенүүд), **(үнгэтэ).** 20.50 — Германиин Демократическа Республикын соёл культурын үдэрнүүд. Кремлиин съездын ордонhоо дамжуулга **(үнгэтэ).** 23.20 — 23.30 Забhарлалга. 23.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 24.00 — Футбол. ЦСКА (София) — «Динамо» (Киев). Болгариhаа дамжуулга.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 17.55 — Уласхоорондын конкурсын лауреат Е. Гилельс наадаха.

Улаан-Үдэ. 18.20 — Хронико одной репетиции» — документальна фильм. 19.20 — «Слагаемое успеха».

УНШАГТЫ hонирхохо байхат

МЕРКУРИИН ЗУРАГУУДААР

3,5 ХАХАД миллиард ж... урда тээ Меркури ... нэгэ бодостой дайралд... 1.250 километрэй диаме... хүнхэр нүхэн гарашаhан б... гаа гээд Меркуриин нү... дээрэ хэгдэhэн фото-зурла... элирхэйлэн гэршэлнэ. США... астрономиин талаар шэн... гэнүүдые хэхэ захирга... шиидхэбэридэ ехэ туhа нэ... хэхэ байна.

Калифорни штадай Пас... не гэжэ нютагта бо... шиидхэбэриин ёhоор, ба... лиие сахин хамгаалха шу... гэжэ тэмдэглэгдэнэ ... Р. Сторм хэлээ.

АРХЕОЛОГУУДАЙ МАЛТАЖА ОЛОhОН ХЭРЭМ

МҮНӨӨНЭЙ Белго... Днестровский хотын ошо... хи эртэ урдын Римэй ... мэйнь хилые археологууд ... тан олобо. Манай ээрын II-... зуун жэлдэ хабаатай бэх... түхеэрэлгэнүүдэй — башни... дай, хананууудай үлэгдэлнү... эдэнэр малтан гаргаа. Энэ... гионернүүдэй ехэ гарнизо... гаа гээд малталгануудай ... олдоhон зүйлнүүд элирх... гэршэлнэ. Энэ хэрэм бар... тула римэйхид эртэ урдын ... циин Тира хото шадарх... ман мүрэнэй эрьеые ш... байгаа.

2.500 жэлэй урда тэ... урдын грегүүд Тира хоты... дэhэ hуури табиhан байг... гэжэ урда жэлнүүдэй ма... ганууд элирхэйлэн гэр... Антична үе сагай хото ... хашарhа мүнгэтэй, тэрэ... худалдаа наймаа үргэн... дэг байба.

Манай ээрын гурбадах... жэлэй тэн багта готско ... танай добтолгонуудhаа Р... хэрэм hандаран hалаhан ... Тиигэбэшье Тира хото ... бүхэли зуун жэлэй т... байhан юм гээд энэ зун ... hэн археологическа малт... нууд элирүүлээ. Римэй ... лэлгэнүүдэй hандархай ... hээ «готско үеын hүү... байшан» олдоhон байна.

РОЗОНАЛ ГЭЖЭ ЭМ

ПРОФЕССОР Атанас М... вэй хүтэлбэри доро Соф... дицинскэ академиин фар... логууд розонал гэжэ ... болгобо. Энэнь hүлhэн... шэниие бүрин эдэгээд... Зарим ушарта hүлhэн с... болоhон шулууе үгы ... байна. Иимэ эм бамба с... тоhсноо абтадаг.

Амяа бүтэдэг үбшэн... лергитэй, зүрхэ-hудалай ... тэй хүнүүдые энэ эмээр ... галхадань. hайн болоhон ... гаа.

Болгариин «Фармахим» ... фармацевтическэ нэгэдэл ... эм — розонал бүйлуул... гажа эхилбэ.

ПЛАСТМАССА ЭМЭЭЛНҮҮД

АНГЛИИН Миддлсекс ... ствын Хестон хотодохи ... политекникс лимитед» ... фирмэ пластмассаар эмээ... дые хэжэ эхилбэ. Эдэнь ... райнгаа талаар юрын ... нүүдhээ дутуугүй юм.

Иимэ эмээлнүүд пол... наар хэгдэнэ. Энэнь ... адлирхуу. Полиуретан ... дааhа шаажа, шүрэб ... жа, арhаар гадарлаж... Модонhоо илгаань юуб... дэ, дэбтэжэ бамбайд... хэл шэнжэеэ алдадаггүй ...

МОДОНОЙ ҮЛЭГДЭЛНҮҮДЫ... ТҮЛИШЭ БОЛГО...

ЛАБАМА штадай Б... гем хотын «Раст энд... компани» гэдэг фирм... шалга хэхэ түхеэрэлгэ ... хын тула 300 мянган ... сэнтэй захил абаба. Се... гатай нефтиин түлишэ ... үлэгдэлнүүдhээ абаха ... энэ түхеэрэлгэ олгоно... түлишэ бөлохо модоно... дэлнүүд ехэ даралта ... луун уурал углеродой ... доро байлгагдадаг юм.

Туршалга хэхэ энэ ту... гэ үдэрэй турша соо 2... модоной үлэгдэлнүүдhээ ... литр нефтиин түлишэ ... арга олгоно.

(ТАС...

Редакторай ор...
М. Н. НИМАЕВ.